

**Sprawozdanie
Polskiego Towarzystwa
Przesyłu i Rozdziału Energii Elektrycznej
za rok 2015**

Poznań, 2016 r.

SPIS TREŚCI

Wprowadzenie	
Sprawy członkowskie i związane z zatrudnieniem	3
Część I	
Sprawozdanie opisowe z działalności	7
Wstęp	7
Zagadnienia prawne i regulacyjne	8
Dystrybucja i obsługa odbiorców	18
Majątek sieciowy i planowanie rozwoju sieci	23
Fundusze europejskie i innowacje	28
Komunikacja zewnętrzna	31
Działalność Biura Operatora łączności radiowej	34
Działalność szkoleniowa	36
Działalność wydawnicza	39
Współpraca z innymi organizacjami branżowymi	40
Działalność pomocowa	42
Część II	
Sprawozdanie finansowe	43

Wprowadzenie

Sprawy członkowskie i związane z zatrudnieniem

W roku sprawozdawczym 2015 Polskim Towarzystwem Przesyłu i Rozdziału Energii Elektrycznej kierował Zarząd w składzie 10-osobowym:

Robert Stelmaszczyk	Prezes
Rafał Czyżewski	Wiceprezes <i>(rezygnacja 6 maja)</i>
Grzegorz Dolecki	
Marek Goluch	
Michał Jarczyński	
Marek Kleszczewski	
Piotr Kołodziej	
Cezary Szwed	
Marek Szymankiewicz	
Robert Świerzyński	<i>(rezygnacja 6 maja)</i>

W dniu 20 maja 2015 roku w Warszawie odbyło się XXIII Zgromadzenie Krajowe PTPiREE, na którym przeprowadzono wybory uzupełniające i dokonano zmian składu Zarządu. Od tego dnia wybrany Zarząd pracował w składzie:

Robert Stelmaszczyk	Prezes
Piotr Kołodziej	Wiceprezes <i>(od 20 maja do 10 października)</i>
Grzegorz Dolecki	
Marek Goluch	
Michał Jarczyński	
Marek Kleszczewski	
Stanisław Kubacki	<i>(od 20 maja do 3 sierpnia)</i>
Roman Pionkowski	<i>(od 20 maja)</i>
Cezary Szwed	
Marek Szymankiewicz	

W całym roku sprawozdawczym 2015 odbyło się 8 posiedzeń Zarządu, i tak:

- 14 stycznia, Konstancin-Jeziorna
- 25 lutego, Warszawa
- 15 kwietnia, Warszawa
- 20 maja, Warszawa
- 24 czerwca, Warszawa
- 17 września, Warszawa
- 05 listopada, Warszawa
- 10 grudnia, Warszawa

Komisja Rewizyjna ustanowiona podczas XX Zgromadzenia Krajowego w składzie:

- Andrzej Rejner
- Artur Różycki
- Bogdan Kotowicz
- Joanna Zembrzuska

odbyła w dniu 12 maja 2015 r. posiedzenie przyjmujące materiały sprawozdawcze za rok 2014. W dniu 1 grudnia 2015 r. w trybie głosowania elektronicznego, uchwałą Nr 2/2015 Komisja dokonała wyboru firmy audytorskiej do badania sprawozdania finansowego PTPiREE za rok 2015.

Sąd Koleżeński ustanowiony podczas XX Zgromadzenia Krajowego w składzie:

Roman Kuczkowski	Przewodniczący
Jerzy Mierzwa	
Jerzy Seremet	
<u>Jerzy Szmyt</u>	

z braku potrzeb nie zbierał się.

Zakres działalności Towarzystwa określa Statut i uchwały Zgromadzenia Krajowego. Zarząd swymi uchwałami i decyzjami bieżąco wpływał na precyzyjne ustalanie zadań. Działalność realizowana była zgodnie z przyjętymi w Towarzystwie zasadami tj. poprzez Rady Dyrektorów oraz Komisje i Zespoły, przy ścisłej współpracy ekspertów ze Spółek Dystrybucyjnych, Koncernów i Spółki Przesyłowej, a także siłami Biura Towarzystwa i przy wsparciu ekspertów zewnętrznych. Efekty pracy wszystkich działających Komisji i Zespołów opisano w części I materiału.

Działalność gospodarcza Towarzystwa, zapoczątkowana w roku 1991, jest kontynuowana. Potrzeba jej prowadzenia to z jednej strony oczekiwania spółek energetycznych i firm działających w obszarze energetyki, a z drugiej strony konieczność pozyskiwania środków przeznaczanych na działalność statutową.

Główne obszary tej działalności to:

- analizy oraz oceny techniczne i ekonomiczne,
- szkolenia, konferencje i seminaria,
- pozyskiwanie funduszy europejskich (doradztwo w tym zakresie prowadzone jest także w ramach działalności statutowej),
- organizacja wyjazdów specjalistycznych,
- wydawnictwa,
- pełnienie funkcji operatora systemu łączności radiowej dla Spółek Dystrybucyjnych.

Członkowie Towarzystwa. Zgodnie z postanowieniami Statutu, członkami Towarzystwa są członkowie założyciele, członkowie zwyczajni, członkowie honorowi, nadzwyczajni oraz członkowie wspierający. Stan liczbowy członków, na przestrzeni lat działania Towarzystwa, przedstawia poniższa tabela.

Stan na dzień	Członkowie Założyciele	Członkowie Zwyczajni	Członkowie Wspierający	Członkowie Honorowi	Członkowie nadzwyczajni
31.12.1990	29	88	17	-	-
31.12.1991	29	116	29	-	-
31.12.1992	29	132	32	-	-
31.12.1993	28	195	32	-	-
31.12.1994	28	204	33	-	-
31.12.1995	27	220	34	-	-
31.12.1996	27	210	34	14	-
31.12.1997	27	210	34	13	-

31.12.1998	27	225	34	15	-
31.12.1999	27	228	34	19	-
31.12.2000	27	225	34	20	-
31.12.2001	26	225	34	20	-
31.12.2002	26	211	34	22	-
31.12.2003	24	213	34	22	-
31.12.2004	24	207	34	23	-
31.12.2005	22	222	15*	23	-
31.12.2006	22	205	15	24	-
31.12.2007	19	188	16	22	-
31.12.2008	19	232	25	22	-
31.12.2009	19	224	21	22	-
31.12.2010	19	217	10	22	-
31.12.2011	18	213	8	21	-
31.12.2012	17	198	7	20	-
31.12.2013	17	94	7	21	52
31.12.2014	16	100	7	20	49
31.12.2015	16	94	7	20	53

* liczba członków wspierających uwzględniająca dokonane procesy konsolidacji Spółek Dystrybucyjnych według stanu na dzień 31.12.2005 r.

W roku sprawozdawczym nie zmienił się stan liczbowy członków wspierających Towarzystwa. Według stanu na dzień 31 grudnia 2015 r. Członkami Wspierającymi Polskiego Towarzystwa Przesyłu i Rozdziału Energii Elektrycznej są:

<i>Lp.</i>	<i>Nazwa spółki</i>	<i>Nr ewidencyjny</i>
1.	ENEA Operator Sp. z o.o.	W 035
2.	TAURON Dystrybucja SA	W 028
3.	ENERGA Operator SA	W 037
4.	RWE Stoen Operator Sp. z o.o.	W 036
5.	PSE SA	W 044
6.	PGE Dystrybucja SA	W 047
7.	PKP Energetyka SA	W 046

Biuro Towarzystwa. Biuro Towarzystwa jest organem wykonawczym Zarządu, pełni funkcje koordynacyjne i wspierające działalność wszystkich gremiów Towarzystwa, a także pełni rolę

informacyjną dla Członków Towarzystwa i wszystkich zainteresowanych. Obecnie, coraz częściej, realizuje własnymi siłami różnego rodzaju analizy i opracowania dotyczące funkcjonowania energetyki. Zasady pracy Biura oparte są o organizację przyjętą przez Zarząd w dniu 4 marca 1996 r. i zastąpiona organizacją przyjętą uchwałą Zarządu z dnia 18 maja 2012 r. oraz Regulamin pracy Zarządu przyjęty przez Zarząd w dniu 22 lutego 1999 r. i późniejsze decyzje doraźne. Metody pracy doskonalono mając na względzie zarówno efekt jakościowy, jak i efektywność. Wpływ na to miały oczekiwania Spółek Dystrybucyjnych i Spółki Przesyłowej oraz otoczenie rynkowe, w jakim przyszło funkcjonować.

Działalność Biura wpisana jest w działalność Towarzystwa opisaną zarówno w części I, zawierającej sprawozdanie merytoryczne jak i w części II, zawierającej sprawozdanie finansowe.

Stan zatrudnienia w Biurze Towarzystwa na dzień 31.12.2015 r. wynosi 23 pracowników, pracujących łącznie w wymiarze 21,50 etatu.

Aktywa trwałe netto na dzień 31.12.2015 r. wynoszą 4.958.823,78 zł i stanowią je: zmodernizowany budynek biurowy wraz z gruntem, komputery, kserokopiarki, projektory multimedialne, 1 samochód osobowy, wartości niematerialne i prawne oraz długoterminowe aktywa finansowe (akcje AGENCJI RYNKU ENERGII SA, fundusze inwestycyjne Arka w łącznej wysokości 3.651.141,00 zł).

Finansowanie działalności Towarzystwa i jego Biura w roku 2015 następowało zgodnie z przyjętymi przez Zarząd zasadami, mającymi swoje odzwierciedlenie w przyjętym na rok 2015 budżecie i planie finansowym, a mianowicie:

- a) koszty składek członkowskich w innych, podobnych organizacjach krajowych i zagranicznych,
- b) koszty działalności na rzecz ogółu Spółek Dystrybucyjnych i Spółki Przesyłowej, w tym:
 - częściowo koszty wspomagania działania Rad Dyrektorów, Komisji i Zespołów Roboczych
 - koszty doraźnych opracowań i ekspertyz
 - koszty usług konsultacyjnych w obszarze działania Komisji i Zespołów sejmowych oraz ministerialnych
 - koszty osobowe wraz z narzutami pracowników Biura,
- c) częściowe sponsorowanie działalności technicznej, normalizacyjnej, naukowej i społecznej z obszaru działania spółek operatorskich z budżetu, w części finansowanej przez składki członkowskie.

Wszystkie pozostałe koszty, szczegółowo wyspecyfikowane w planie i sprawozdaniu finansowym, finansowane są z osiąganego wyniku na działalności gospodarczej.

Koszty działalności nie ujęte w planie finansowym oraz wykraczające poza limity tam określone, finansowane są z odpłatności zainteresowanych Spółek i innych podmiotów z tytułu uzyskiwanych przez nie świadczeń.

Część I Sprawozdanie opisowe z działalności

Wstęp

Działalność Polskiego Towarzystwa Przesyłu i Rozdziału Energii Elektrycznej w roku 2015 stanowiła kontynuację działań roku poprzedniego oraz realizację zadań wyznaczonych przez Zarząd Towarzystwa, a także bieżących zadań wynikających z aktualnej problematyki sektora elektroenergetycznego, szczególnie w zakresie dystrybucji i przesyłu energii elektrycznej.

Działalność prowadzona była w następujących obszarach, koordynowanych przez właściwe Rady Dyrektorów i Wojciecha Tabisia - Dyrektora Biura PTPiREE ze wsparciem wyznaczonych pracowników Biura PTPiREE:

1. Zagadnienia prawne i regulacyjne

Rada Dyrektorów ds. Prawa – koordynator: Wojciech Graczyk, wsparcie Biura: Katarzyna Zalewska-Wojtuś

Rada Dyrektorów ds. Taryfowych – koordynator: Waldemar Borowiak, wsparcie Biura: Katarzyna Zalewska-Wojtuś

2. Dystrybucja i obsługa odbiorców

Rada Dyrektorów ds. Dystrybucji i Obsługi Odbiorców – koordynator: Maciej Gajewski, wsparcie Biura: Wojciech Kozubiński

3. Majątek sieciowy i planowanie rozwoju sieci

Rada Dyrektorów ds. Zarządzania Majątkiem Sieciowym – koordynator: Mirosław Janik, wsparcie Biura: Jarosław Tomczykowski

Rada Dyrektorów ds. Planowania i Rozwoju – koordynator: Andrzej Adamczyk, wsparcie Biura: Jarosław Tomczykowski

4. Fundusze europejskie i innowacje

Rada Dyrektorów ds. Planowania i Rozwoju – koordynator: Andrzej Adamczyk, wsparcie Biura: Magdalena Kuczyńska

5. Komunikacja zewnętrzna

Rada Dyrektorów ds. Dystrybucji i Obsługi Odbiorców – koordynator Maciej Gajewski, wsparcie Biura: Magdalena Kuczyńska

6. Działalność Biura Operatora łączności radiowej

Rada Dyrektorów ds. Planowania i Rozwoju – koordynator: Andrzej Adamczyk, wsparcie Biura: Mirosław Derengowski.

Część działań prowadzona była we współpracy z innymi organizacjami branżowymi, o czym mowa w dalszej części Sprawozdania.

Ponadto PTPiREE prowadziło komercyjną działalność szkoleniową i działalność wydawniczą koordynowaną przez dyr. Wojciecha Tabisia ze wsparciem Sebastiana Brzozowskiego z Biura PTPiREE, która została szczegółowo opisana w dalszej części Sprawozdania.

Zagadnienia prawne i regulacyjne

W obszarze regulacji prawnych podejmowano w 2015 roku działania dotyczące następujących zagadnień:

- prace nad ustawą o odnawialnych źródłach energii oraz nowelizacją ustawy o odnawialnych źródłach energii, wszelkie aspekty zastosowania w praktyce przepisów ustawy o OZE (aspekty prawne przyłączenia mikroinstalacji, kwestie prawne i podatkowe poboru opłaty OZE itp.),
- monitorowanie, analizowanie i zgłaszanie uwag do projektów nowelizacji ustawy - Prawo energetyczne,
- działania Rady Dyrektorów ds. Taryfowych, w tym wsparcie realizacji projektu opracowania modelu regulacji jakościowej we współpracy z URE i doradcami zewnętrznymi, analiza bieżących zagadnień taryfowych,
- prace Rady Dyrektorów ds. Prawa,
- prowadzenie działań zmierzających do systemowej poprawy regulacji dotyczących posiadania i eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych na gruntach nienależących do przedsiębiorstw sieciowych (ustawa o przygotowaniu i realizacji strategicznych inwestycji w zakresie sieci przesyłowych, ustawa o strategicznych inwestycjach celu publicznego, projekt ustawy – kodeks budowlany, ustawa o ochronie gruntów rolnych i leśnych),
- monitorowanie projektów zmian w aktach wykonawczych wydawanych na podstawie ustawy – Prawo energetyczne i ustawy o OZE,
- monitorowanie zmian w przepisach dotyczących działalności przedsiębiorstw energetycznych, opiniowanie rozwiązań i składanie propozycji zapisów (ustawa o kontroli niektórych inwestycji, Prawo zamówień publicznych, Projekt założeń ustawy o zmianie ustawy o wspieraniu rozwoju usług i sieci telekomunikacyjnych oraz niektórych innych ustaw
- prace nad dokumentami nowej Polityki Energetycznej Polski,
- wspomaganie strony rządowej w opracowywaniu stanowisk i opinii wobec dokumentów unijnych (konsultacje dokumentu CEER: Future role of the DSO, Prace wspomagające opracowanie Stanowiska Rządu w sprawie Komunikatu Komisji „Strategia ramowa na rzecz stabilnej unii energetycznej opartej na przyszłościowej polityce w dziedzinie klimatu”, COM(2015) 080, przygotowania do publikacji (KE) pakietu letniego – nowelizacja Dyrektywy 2005/89/WE dot. działań na rzecz zagwarantowania bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej i inwestycji infrastrukturalnych, Pomoc w przygotowaniu rządowego stanowiska do publikacji w ramach pakietu letniego – komunikatów KE: dot. transformacji rynku energii oraz dot. wzmocnienia pozycji konsumentów),
- wspomaganie prac zespołów działających w ramach PTPiREE w obszarach regulacji prawnych i rynku energii,
- udział PTPiREE w postępowaniach przed sądami,
- udział ekspertów PTPiREE w Sądach Polubownych,
- udział w pracach Memorandum do spraw przeciwdziałania zjawisku kradzieży i dewastacji infrastruktury, w tym powołanie i prace w organach Fundacji jako ciała wykonawczego Memorandum,
- organizacja spotkań, szkoleń i konferencji o tematyce prawnej.

I. Ustawa o odnawialnych źródłach energii i akty wykonawcze wydane na jej podstawie

Znacząca część działań w zakresie legislacji w roku 2015 poświęcona była pracy nad ustawą o odnawialnych źródłach energii, nowelizacją ustawy o odnawialnych źródłach energii oraz wszelkim aspektom zastosowania w praktyce przepisów ustawy o OZE (aspekty prawne przyłączenia mikroinstalacji, kwestie prawne i podatkowe poboru opłaty OZE itp.).

Na początku roku prace skupione były na redagowaniu uwag i propozycji zapisów kierowanych do Sejmu i Senatu, które dotyczyły głównie net meteringu, sprawozdawczości dotyczącej mikroinstalacji oraz zasad bezpiecznej współpracy mikroinstalacji z siecią dystrybucyjną. Sejm RP na posiedzeniu 20 lutego br. uchwalił ustawę o odnawialnych źródłach energii, która częściowo weszła w życie po miesięcznym *vacatio legis*, natomiast zasadnicza część przepisów, m.in. dotyczących nowych form wsparcia wytwórców energii z OZE /rozdział 4/ miała zacząć obowiązywać od 1 stycznia 2016 r.

Wśród najistotniejszych kwestii, które znalazły się w ustawie z 20 lutego 2015 r. wymienić można:

- mechanizm taryf gwarantowanych dla prosumenckich instalacji OZE - wbrew argumentom prezentowanym przez branżę elektroenergetyczną, przyjęto zapisy wprowadzające feed-in tariff dla energii wytwarzanej w mikroinstalacjach;
- wprowadzanie instytucji sprzedawcy zobowiązanego;
- wprowadzenie nowej instytucji – Operatora Rozliczeń Energii Odnawialnej i zasad poboru opłaty OZE przez OSD;
- system aukcji dla podmiotów produkujących zieloną energię.

Po uchwaleniu ustawy o OZE, prace koncentrowały się na interpretacji przepisów oraz uzgadnianiu sposobów ich wdrożenia. Zagadnienia te były omawiane w szczególności w ramach prac Rady Dyrektorów ds. Prawa oraz Rady Dyrektorów ds. Dystrybucji i Obsługi Odbiorców. Przepisy były ponadto przedmiotem wymiany informacji o wątpliwościach interpretacyjnych i zagadnieniach problemowych z Urzędem Regulacji Energetyki i Ministerstwem Gospodarki.

W IV kwartale roku sprawozdawczego działania koncentrowały się na określeniu zasad współpracy w procesie poboru opłaty OZE z Operatorem Rozliczeń Energii Odnawialnej. Pozyskano opinię doradcy podatkowego na temat opodatkowania rozliczeń opłaty OZE oraz projekty wniosków o interpretację podatkową do wykorzystania przez OSD i OSP. Prace zostały zawieszono w połowie grudnia ze względu na nowelizację ustawy o OZE wydłużającą okres *vacatio legis* m.in. przepisów dotyczących opłaty OZE do 1 lipca 2016 r., o czym poniżej.

Poselska nowelizacja ustawy o OZE oraz ustawy Pe

Ustawą z dnia 29 grudnia 2015 r. o zmianie ustawy o odnawialnych źródłach energii oraz ustawy – Prawo energetyczne wprowadzono zmiany w ustawie o OZE polegające przede wszystkim na przesunięciu terminu wejścia w życie - z 1 stycznia 2016 r. na 1 lipca 2016 r. - regulacji rozdziału 4 ustawy o odnawialnych źródłach energii określającego mechanizmy i instrumenty wspierające wytwarzanie energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii, biogazu rolniczego oraz ciepła, w instalacjach odnawialnego źródła energii. Uchwalona ustawa znowelizowała także ustawę Prawo energetyczne, wprowadzając mechanizm ograniczenia zakresu podmiotowego wydawanych świadectw pochodzenia odnośnie do energii wytwarzanej w instalacjach hydroenergetycznych oraz w

instalacjach spalania wielopaliwowego. Zakres projektowanych zmian i przebieg procesu legislacyjnego monitorowany był w ramach PTPiREE.

Rozporządzenia do ustawy o odnawialnych źródłach energii

PTPiREE w roku sprawozdawczym opiniowało przedłożone do konsultacji przez Ministerstwo Gospodarki projekty aktów wykonawczych do nowej ustawy, w tym dotyczący OSD projekt Rozporządzenia MG w sprawie sprawozdania kwartalnego operatora systemu dystrybucyjnego elektroenergetycznego. Uwzględniono część uwag złożonych przez PTPiREE dotyczących zakresu sprawozdania kwartalnego (m.in. doprecyzowanie, że ilość energii wytworzonej w mikroinstalacji jest podawana na podstawie danych przekazanych przez wytwórcę).

II. Zmiany ustawy – Prawo energetyczne i aktów wykonawczych wydawanych na jej podstawie

Nowelizacja Prawa energetycznego – oświetlenie uliczne

W maju została uchwalona przez Sejm ustawa o zmianie ustawy – Prawo energetyczne w zakresie przepisów dotyczących oświetlenia drogowego. Ustawa zdjęła z gmin część kosztów finansowania oświetlenia dróg krajowych i ekspresowych, przekazując je jednocześnie Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad. Przebieg procesu legislacyjnego tego dokumentu monitorowano w Biurze PTPiREE.

Nowelizacja Prawa energetycznego – przeciwdziałanie manipulacjom na rynku energii

11 września 2015 r. uchwalono projekt ustawy o zmianie ustawy - Prawo energetyczne oraz niektórych innych ustaw. Projekt miał na celu wykonanie prawa Unii Europejskiej w zakresie rozszerzenia uprawnień regulacyjnych Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki koniecznych do monitorowania hurtowego rynku energii, wykrywania manipulacji i prób manipulacji przez uczestników tego rynku oraz określeniu podstaw prawnych do współpracy organów krajowych ze sobą oraz Agencją ds. Współpracy Organów Regulacji Energetyki. Nie uwzględniono głównego postulatu branży, podnoszonego na każdym etapie prac przez przedstawicieli PTPiREE, dotyczącego doprecyzowania projektowanych zmian związanych z art. 44 Pe.

Inicjatywa nowelizacji przepisów rozporządzenia taryfowego

W drugiej połowie września PTPiREE zwróciło się do Ministra Gospodarki z prośbą o interwencję w celu dokonania zmian legislacyjnych w przepisach § 37 Rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 18 sierpnia 2011 r. w sprawie szczegółowych zasad kształtowania i kalkulacji taryf oraz rozliczeń w obrocie energią elektryczną (Dz. U. z 2011 r. Nr 189, poz. 1126 ze zm.), tzw. rozporządzenia taryfowego. Postulat PTPiREE dotyczył usunięcia ewidentnej luki w przepisach rozporządzenia i przywrócenia równowagi rozliczeń z tytułu korekt pomiędzy przedsiębiorstwem energetycznym a odbiorcą energii elektrycznej, poprzez wprowadzenie zapisów umożliwiających (stanowiąc wyraźną podstawę prawną) przedsiębiorstwom energetycznym dokonywanie również korekty faktur z tytułu błędów w pomiarze lub odczycie wskazań układu pomiarowo – rozliczeniowego, które spowodowały zaniżenie dla odbiorcy energii elektrycznej należności za pobraną energię elektryczną. Inicjatywa powodowana była wyrokiem Sądu Okręgowego – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, który

uznał za niedozwolone i zakazał jednej ze spółek sprzedających energię elektryczną w ramach umowy kompleksowej wykorzystywania w obrocie z konsumentami postanowienia wzorca umownego w zakresie ww. zagadnienia.

III. Zagadnienia związane z posadowieniem infrastruktury sieciowej oraz dotyczące procesu inwestycyjnego

Ustawa „krajobrazowa”

W maju zostały uchwalone przepisy ustawy z 24 kwietnia 2015 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem narzędzi ochrony krajobrazu. Przedstawiciele PTPiREE od początku procesu legislacyjnego monitorowali jego przebieg, brali czynny udział w posiedzeniach komisji oraz podkomisji, opiniując zapisy projektu na poszczególnych etapach prac. Większość uwag PTPiREE związana była z postulatem wyłączenia infrastruktury sieciowej spod definicji dominanty krajobrazowej. Postulat ten udało się osiągnąć, w uchwalonej ustawie nie znalazły się zapisy dot. dominanty krajobrazowej. Ustawa w uchwalonym brzmieniu nie zawiera przepisów utrudniających prowadzenie inwestycji przez OSD/OSP (Spółki są wyłączone spod zakazów określonych w ustawie o ochronie przyrody jako realizujące inwestycje celu publicznego).

Ustawa o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz o zmianie innych ustaw

PTPiREE opiniowało i monitorowało przebieg prac nad projektem nowelizacji ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, który przewidywał zmiany istotne z punktu widzenia OSD/OSP polegające na ujęciu:

- a) w studium – kierunków rozwoju infrastruktury technicznej,
- b) w planie miejscowym – zasad modernizacji i budowy systemów infrastruktury technicznej.

Opinia PTPiREE - zawierająca propozycję wykreślenia „modernizacji” - przekazana została do Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju. Projekt trafił do Sejmu jednak nie został uchwalony.

Ustawa o przygotowaniu i realizacji strategicznych inwestycji w zakresie sieci przesyłowych

24 lipca, po przeprowadzonych w ekspresowym tempie pracach parlamentarnych, uchwalona została ustawa o przygotowaniu i realizacji strategicznych inwestycji w zakresie sieci przesyłowych. W dokumencie znalazły się rozwiązania mające m.in. na celu zapewnienie terminowej realizacji tzw. inwestycji PCI (ang. project of common interest), które mają być wykonane w ramach budowania transeuropejskich połączeń energetycznych. W załączniku do ustawy wymieniono konkretne przedsięwzięcia przesyłowe, które zostały objęte zapisami tej specustawy. Uznania ustawodawców nie znalazł postulat PTPiREE dotyczący objęcia ustawą także inwestycji w wybrane sieci dystrybucyjne, tzn. sieci 110kV wykorzystywane jako sieci przesyłowe.

Ustawa o strategicznych inwestycjach celu publicznego

PTPiREE uczestniczyło w procesie opiniowania zaprezentowanego przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju projektu ustawy o strategicznych inwestycjach celu publicznego. Projekt ten jest realizacją obowiązku zapisanego w art. 47a ustawy z 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Projektowana ustawa miałaby być częścią systemowych zmian w obszarze planowania przestrzennego i częściowo miałaby regulować kwestie związane z ustawą o korytarzach

przesyłowych, nad którą prace zawieszono. PTPiREE prezentowało zarówno szczegółowe uwagi dot. konkretnych zapisów, jak i przede wszystkim zasadniczy postulat ogólny, wskazujący na potrzebę i zasadność rozszerzenia zakresu ustawy o operatorów sieci dystrybucyjnych energii elektrycznej i o sieci dystrybucyjne 110kV, które w projekcie ustawy zostały pominięte. Ustawa nie została uchwalona.

Projekt ustawy – kodeks budowlany

PTPiREE opiniowało poddane konsultacjom przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju projekty: projekt ustawy – Kodeks budowlany i projekt ustawy – Przepisy wprowadzające Kodeks budowlany. Pozytywnie oceniono zawarte w projekcie Kodeksu budowlanego zmiany w stosunku do obecnych rozwiązań prawnych, z punktu widzenia inwestora ułatwiające proces realizacji inwestycji. Największą wadą i brakiem tego dokumentu było to, że w niewielkim stopniu opisywał i regulował on obszar uzyskiwania tytułów prawnych do nieruchomości i ew. problemach z tym związanych. Prace nie zostały ukończone i na razie nie są kontynuowane.

Ustawa o ochronie gruntów rolnych i leśnych

10 sierpnia 2015 r. uchwalona została ustawa o zmianie ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych. Nowelizacja objęła wprowadzenie w określonych przypadkach zwolnienia z obowiązku każdorazowego uzyskiwania zgody ministra właściwego do spraw rozwoju wsi na zmianę przeznaczenia gruntów rolnych stanowiących użytki rolne klas I-III. W toku prac z projektu wykreślono zaproponowany w pierwotnym tekście prezydenckim zapis dodający art. 7a o wyłączeniu (z konieczności uzyskania zgody ministra) realizacji celów publicznych w rozumieniu ustawy o gospodarce nieruchomościami – w tym energetycznych inwestycji sieciowych. O przywrócenie brzmienia pierwotnego postulowali przedstawiciele PTPiREE.

IV. Zmiany w ustawie o efektywności energetycznej

Nowelizacja ustawy o efektywności energetycznej – projekt poselski (PiS)

29 grudnia 2015 r. uchwalona została nowelizacja ustawy z 15 kwietnia 2011 r. o efektywności energetycznej. W ramach PTPiREE monitorowano treść projektowanych przepisów i przebieg procesu legislacyjnego. Nowelizacja m.in. przesunęła z 31 grudnia 2016 r. na 31 grudnia 2017 r. termin, do którego ma obowiązywać ustawa o efektywności energetycznej. Ponadto umożliwiła prezesowi Urzędu Regulacji Energetyki wydawanie po 31 grudnia 2015 r. tzw. białych certyfikatów, czyli świadectw efektywności energetycznej podmiotom, które wygrały przetargi na zasadach starej ustawy.

Nowelizacja ustawy o efektywności energetycznej – projekt resortowy

Równolegle w roku sprawozdawczym monitorowany był w PTPiREE przebieg prac nad rządowym projektem nowelizacji ustawy o efektywności. Celem projektu było utrzymanie ram prawnych dla działań na rzecz poprawy efektywności energetycznej gospodarki zakreślonych przez obowiązującą obecnie ustawę z 15 kwietnia 2011 r. o efektywności energetycznej oraz stworzenie podstaw w krajowym porządku prawnym dla nowych rozwiązań przewidzianych w dyrektywie 2012/27/UE 25 października 2012 r. z sprawie efektywności energetycznej. Prace nad projektem są kontynuowane w parlamencie w roku bieżącym.

V. Prace nad innymi ustawami dotyczącymi OSD i OSP

Ustawa o kontroli niektórych inwestycji

24 lipca uchwalona została ustawa o kontroli niektórych inwestycji, która wprowadziła mechanizm kontroli inwestycji w strategicznych sektorach gospodarki Rzeczypospolitej Polskiej celem ochrony bezpieczeństwa publicznego i porządku publicznego. Listę podmiotów podlegających ochronie ma określić w rozporządzeniu rząd. Ma przy tym uwzględnić udział danego podmiotu w rynku, skalę prowadzonej działalności oraz to, czy kontrola inwestycji jest niezbędna dla zapewnienia ochrony porządku publicznego lub bezpieczeństwa publicznego. Wśród branż, których dotyczy ustawa (podmioty mogące zostać uznane za objęte ochroną), znalazła się także dystrybucja energii elektrycznej.

Projekt ustawy – Prawo zamówień publicznych

PTPiREE uczestniczy - od ogłoszenia przez Prezes UZP w maju 2015 r. konsultacji publicznych - w procesie legislacyjnym projektu ustawy – prawo zamówień publicznych. Ustawa mająca zastąpić dotychczasową ustawę Pzp ma na celu wdrożenie nowych przepisów unijnych, które uległy zasadniczej zmianie (w szczególności trzy dyrektywy: w tym: 2014/25/UE z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie udzielania zamówień przez podmioty działające w sektorach gospodarki wodnej, energetyki, transportu i usług pocztowych, uchylająca dyrektywę 2014/17/WE). Prace nad projektem trwają.

Projekt rozporządzenia MG w sprawie rodzajów przyrządów pomiarowych podlegających prawnej kontroli metrologicznej oraz zakresu tej kontroli

PTPiREE opiniowało i uczestniczyło w spotkaniach w Głównym Urzędzie Miar poświęconych projektowi rozporządzenia MG w sprawie rodzajów przyrządów pomiarowych podlegających prawnej kontroli metrologicznej oraz zakresu tej kontroli. Przede wszystkim postulowano o uregulowanie PKM (prawnej kontroli metrologicznej) dla liczników energii elektrycznej czynnej o klasie dokładności 0,2 w zakresie zatwierdzenia typu, legalizacji pierwotnej oraz ponownej. Zmiany nie zostały przyjęte w roku sprawozdawczym.

Projekt założeń ustawy o zmianie ustawy o wspieraniu rozwoju usług i sieci telekomunikacyjnych oraz niektórych innych ustaw

Od połowy roku sprawozdawczego Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji konsultowało projekt założeń ustawy o zmianie ustawy z dnia 7 maja 2010 r. o wspieraniu rozwoju usług i sieci telekomunikacyjnych oraz niektórych innych ustaw. Przedmiotem ww. projektu ustawy jest regulacja zasad koordynacji robót budowlanych, dotyczących sieci infrastruktury technicznej – przede wszystkim elektroenergetycznej i sieci telekomunikacyjnych, uzyskiwania dostępu do takich sieci technicznych na potrzeby budowy szybkich sieci łączności elektronicznej, udostępniania informacji w zakresie przebiegu sieci technicznych, w tym również tych planowanych oraz w zakresie procedur, zezwoleń i uzgodnień niezbędnych, w celu realizacji sieci telekomunikacyjnych. Dokument jest istotny dla OSD m.in. w kontekście:

- obowiązku zapewnienia dostępu do infrastruktury technicznej i obowiązku uzasadniania odmowy dostępu, wraz ze specjalistyczną ekspertyzą wykonaną na koszt odmawiającego dostępu,

- obowiązków informacyjnych o infrastrukturze technicznej, w tym umożliwienia oględzin, ew. koordynacji robót budowlanych z innymi podmiotami wykonującymi zadania z zakresu użyteczności publicznej

Przekazano do MAiC stanowisko ze szczegółowymi uwagami PTPiREE do projektu, prace są kontynuowane w roku bieżącym.

Rozporządzenie Ministra Finansów w sprawie ewidencji i innych dokumentacji dotyczących wyrobów akcyzowych i znaków akcyzy

PTPiREE opiniowało projekt rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie ewidencji i innych dokumentacji dotyczących wyrobów akcyzowych i znaków akcyzy, przede wszystkim proponując odstąpienie od projektowanego drastycznego skrócenia terminu na zamknięcie ewidencji energii elektrycznej. Postulat uwzględniono. Doprecyzowano także, że zamknięcie i podsumowanie ewidencji energii elektrycznej, wyrobów gazowych i wyrobów węglowych dotyczy ewidencji w formie papierowej.

VI. Opiniowanie innych dokumentów, współpraca z Ministerstwem Gospodarki

Polityka energetyczna Polski do 2050 roku

W roku sprawozdawczym PTPiREE kontynuowało opiniowanie i uzupełnianie dokumentów Polityki energetycznej Polski do 2050 roku wraz z czterema załącznikami:

- 1) Oceną realizacji Polityki energetycznej Polski do 2030 roku;
- 2) Wnioskami z analiz prognostycznych na potrzeby PEP do 2050 roku;
- 3) Programem działań wykonawczych na lata 2015-2018;
- 4) Prognozą oddziaływania na środowisko dokumentu „Polityka energetyczna Polski do 2050 roku”.

Projekt dokumentu został opracowany we współpracy z Zespołem Doradczym ds. rozwiązań systemowych, w skład którego wchodzi przedstawiciele świata nauki, izb gospodarczych, przedsiębiorstw i konsumentów, w tym Prezes PTPiREE. Prace nad PEP 2050 nie zostały ukończone w roku sprawozdawczym.

Projekt Narodowego Programu Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej

PTPiREE opiniowało Projekt Narodowego Programu Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej, przyjęty przez Ministerstwo Gospodarki 4 sierpnia 2015 r. a następnie skierowany do uzgodnień międzyresortowych i konsultacji publicznych. Według założeń, celem dokumentu jest stworzenie ram dla budowy energooszczędnej gospodarki, konkurencyjnej na międzynarodowym rynku. NPRNG jest rozwinięciem Założeń Narodowego Programu Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej, przyjętych przez Radę Ministrów 16 sierpnia 2011 r. Projekt zawiera m.in. zapisy dotyczące modernizacji infrastruktury krajowego systemu elektroenergetycznego.

Informacja w sprawie przygotowań systemu elektroenergetycznego do sezonu zimowego

Drugi raz z kolei jesienią roku sprawozdawczego PTPiREE – na prośbę Departamentu Energetyki MG - przygotowało syntetyczną informację w sprawie przygotowania systemu elektroenergetycznego do nadchodzącego sezonu zimowego 2015/2016. Przekazane dane miały posłużyć wspomoczeniu opracowania przez Rządowe Centrum Bezpieczeństwa we współpracy z Ministerstwem Administracji

i Cyfryzacji informacji dla Rządowego Zespołu Zarządzania Kryzysowego na temat przygotowania do sezonu zimowego krajowych struktur, w tym systemów zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe.

VII. Opiniowanie dokumentów unijnych

Konsultacje dokumentu CEER: Future role of the DSO

PTPiREE oraz poszczególne OSD brały udział w publicznych konsultacjach zaprezentowanego dokumentu CEER dotyczącego przyszłej roli OSD. 26 lutego 2015 r. przekazane zostało stanowisko branży, tj. odpowiedzi na udostępnioną ankietę CEER.

Prace wspomagające opracowanie Stanowiska Rządu w sprawie Komunikatu Komisji „Strategia ramowa na rzecz stabilnej unii energetycznej opartej na przyszłościowej polityce w dziedzinie klimatu”, COM(2015) 080

PTPiREE, na zaproszenie Departamentu Energetyki Ministerstwa Gospodarki, uczestniczyło w konsultacjach Stanowiska Rządu w sprawie Komunikatu Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego, Komitetu Regionów i Europejskiego Banku inwestycyjnego Strategia ramowa na rzecz stabilnej unii energetycznej opartej na przyszłościowej polityce w dziedzinie klimatu, COM(2015) 080”. Dokument należy do unijnego Pakietu dotyczącego Unii Energetycznej. Stanowisko Operatorów zrzeszonych w PTPiREE przekazane zostało do MG, wspomagając tym samym proces przygotowania Stanowiska Rządu. Postulowano przede wszystkim o szersze rozumienie połączeń systemowych – nie tylko jako sieci przesyłowe, ale też sieci o napięciu 110 kV (ujęcie sieci 110 kV umożliwi w przyszłości też automatyczne ich włączenie w systemy wsparcia – dotychczas UE nie doceniała sieci 110 kV, co niezwykle utrudniało Operatorom Systemów Dystrybucyjnych pozyskiwanie środków z programów na sieci transgraniczne).

Przygotowania do publikacji (KE) pakietu letniego – nowelizacja Dyrektywy 2005/89/WE dot. działań na rzecz zagwarantowania bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej i inwestycji infrastrukturalnych

W roku sprawozdawczym PTPiREE na prośbę MG wsparło wypracowanie – dla odzwierciedlenia zostały potrzeb polskiego systemu elektroenergetycznego – projektu nowelizacji Dyrektywy 2005/89/WE ws. bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej. Nowelizacja planowana jest przez Komisję Europejską w związku z przygotowaniem do publikacji pakietu letniego obejmującego prace nad Jednolitym Rynkiem Energii.

Pomoc w przygotowaniu rządowego stanowiska do publikacji w ramach pakietu letniego – komunikatów KE: dot. transformacji rynku energii oraz dot. wzmocnienia pozycji konsumentów

Do Ministerstwa Gospodarki przekazane zostało także stanowisko PTPiREE w sprawie treści opublikowanych 15 lipca przez Komisję Europejską w ramach „pakietu letniego”: Komunikatu COM(2015) 340 dot. konsultacji na temat transformacji europejskiego rynku energii oraz Komunikatu COM(2015) 339 dot. wzmocnienia pozycji konsumentów. Stanowisko Towarzystwa składało się zarówno z uwag zarówno ogólnych, jak i szczegółowych do obu opublikowanych komunikatów, a także z bezpośrednich odpowiedzi na pytania zawarte w komunikacie 340.

VIII. Prace w obszarze kształtowania taryf OSD

Wspólne działania Operatorów Systemów Dystrybucyjnych w obszarze taryf koncentrowały się w roku sprawozdawczym głównie na opracowywaniu przez Radę Dyrektorów ds. Taryfowych modelu regulacji jakościowej, mającej obowiązywać od roku 2016. Działania, zainicjowane już w 2013 r., prowadzono we współpracy z przedstawicielami Urzędu Regulacji Energetyki oraz przy wsparciu ekspertów zewnętrznych – firmy Ernst&Young oraz zespołu w składzie prof. J. Osiewalski i dr K. Makieła. Rekomendowane ostatecznie przez zespół materiały obejmowały m.in.:

- 1) opracowania dotyczące kształtowania przychodu regulowanego, w tym modelu kosztów operacyjnych i wolumenu różnicy bilansowej oraz zasad wynagradzania zainwestowanego kapitału (majątku),
- 2) wszystkie główne cele przyjęte w regulacji jakościowej (KPI).

Zasady regulacji OSD wg nowego modelu Prezes URE przedstawił w dokumencie „Regulacja jakościowa w latach 2016 – 2020 dla Operatorów Systemów Dystrybucyjnych (którzy dokonali z dniem 1 lipca 2007 r. rozdzielenia działalności)”. Regulacja jakościowa obejmuje okres 2016 – 2020, przy czym wg zapowiedzi URE w 2017 r. będzie przeprowadzona weryfikacja przyjętych założeń i zastosowanych metod na lata 2018 – 2020. Za wskaźniki mające bezpośredni wpływ na przychód regulowany OSD przyjęto:

- 1) SAIDI – wskaźnik przeciętnego systemowego czasu trwania przerwy,
- 2) SAIFI – wskaźnik przeciętnej systemowej częstości przerwy,
- 3) czas realizacji przyłączenia (CRP),
- 4) czas przekazywania danych pomiarowo-rozliczeniowych (CPD), który będzie wprowadzony do regulacji jakościowej od 2018 r.

W przypadku wyznaczania modelowych i uznanych przez URE za uzasadnione wielkości SAIDI, SAIFI i CRP, zasadnicze parametry kształtujące ich poziom w kolejnych latach to punkt startowy oraz cel końcowy, czyli wynik, jaki operatorzy mają osiągnąć w ostatnim roku okresu regulacji. W oparciu o wielkości startowe i końcowe dla każdego roku wyznaczono cel częściowy, którego wykonanie podlegać będzie ocenie Prezesa URE. Z punktu widzenia ryzyk OSD najistotniejsze są przyjęte przez Prezesa URE wielkości dla wskaźników SAIDI i SAIFI, gdyż Prezes URE wskazał konieczność poprawy wyniku o 50% w stosunku do wartości określonej w roku 2014. Będzie to trudne czy wręcz niemożliwe, gdyż rok 2014 nie był reprezentatywny pod względem występowania huraganów, orkanów czy szadzi katastrofalnych. Ponadto w założeniach dla kalkulacji taryf na nowy okres regulacji w zakresie kosztów uzasadnionych kształtujących przychód regulowany przewidziano wprowadzenie nowych modeli oceny efektywności kosztowej i technicznej dot. kosztów operacyjnych oraz wolumenu różnicy bilansowej.

Ponadto w ramach Rady Dyrektorów ds. Taryfowych podejmowano wspólne działania, konsultacje i opracowywano propozycje dotyczące procesu zatwierdzania taryf na rok 2015.

IX. Udział ekspertów PTPiREE w Sądach Polubownych

Na mocy wstępnych uzgodnień z Urzędem Ochrony Konkurencji i Konsumentów, i w konsekwencji zawartych umów z Wojewódzkimi Inspektoratami Inspekcji Handlowej (WIIH), PTPiREE w 2015 roku kontynuowało współpracę ze Stałymi Polubownymi Sądami Konsumenckimi. W roku

sprawozdawczym podpisano kolejną umowę z Wojewódzkim Inspektorem Inspekcji Handlowej w Warszawie oraz podpisano deklarację współpracy na kolejny rok z WIIH we Wrocławiu.

W 2015 roku odnotowano pojedyncze przypadki wnoszenia sporów „energetycznych”, przy czym dotyczyły one przede wszystkim rozliczeń ze spółką obrotu.

x. Statystyka Elektroenergetyczna

W okresie sprawozdawczym przygotowywano dane liczbowe, zestawienia i analizy dotyczące sytuacji w elektroenergetyce dla potrzeb i realizacji doraźnych zadań, m.in. do raportu „Polska. Z energią działa lepiej” oraz folderu publikowanych z okazji 25-lecia PTPiREE. Przygotowane informacje wspierały również pracę komisji i zespołów roboczych PTPiREE. Do poszczególnych zestawień posłużono się danymi pochodzącymi z OSD, OSP i ARE S.A.

xi. Raporty z prac PTPiREE w obszarze regulacji prawnych

W celu umożliwienia Członkom Wspierającym pozyskiwania na bieżąco informacji na temat działań podejmowanych w zakresie opiniowania regulacji prawnych, w roku sprawozdawczym kontynuowano prowadzenie uruchomionego w połowie 2012 r. wewnętrznego serwisu internetowego PTPiREE dla uprawnionego grona użytkowników. Pod wskazanym adresem dostępne są miesięczne raporty z działań PTPiREE w obszarze regulacji prawnych. Oprócz wykazu aktualnych działań, w zakładce umieszczone są również materiały źródłowe (np. aktualne teksty projektów, zgłoszone uwagi, notatki ze spotkań i posiedzeń). Raporty publikowane są w pierwszych dniach każdego kolejnego miesiąca i udostępniane są dla Członków Zarządu oraz wskazanych przez nich pracowników Spółek, w tym dla członków Rad Dyrektorów.

Dystrybucja i obsługa odbiorców

W ramach działań prowadzonych w obszarze dystrybucji energii, realizowane były zadania wyznaczone przez Zarząd Towarzystwa oraz Rady Dyrektorów, a także definiowane przez Operatorów Sieci i zgłaszane bezpośrednio do Biura Towarzystwa.

Generalna Umowa Dystrybucji – kompleksowa (GUD-K) oraz IRiESD

W trakcie 2015 r. realizowane były w ramach PTPiREE prace nad wdrożeniem w Polsce Centralnego Systemu Wymiany Informacji na detalicznym rynku energii (CSWI) oraz wynikającymi stąd Kartami Aktualizacji do IRiESD. Po zatwierdzeniu tych Kart przez Prezesa URE, planowane było opracowanie nowych wzorów GUD-K oraz GUD. W związku z tym, że Karty Aktualizacji IRiESD dotyczące CSWI, zostały zatwierdzone przez Prezesa URE na początku 2016r., prace nad nowymi wzorcami GUD-K i GUD zostały rozpoczęte w PTPiREE w 2016r.

W roku sprawozdawczym URE organizowało spotkania z przedstawicielami OSD oraz sprzedawców, mające na celu wymianę informacji dotyczących aktualnie działających platform wymiany informacji oraz prac nad CSWI. W trakcie tych spotkań PTPiREE przedstawiało założenia dotyczące zakresu zmian GUD-K i GUD, które zostaną zaproponowane po zatwierdzeniu ww. Kart Aktualizacji IRiESD.

Instrukcja Ruchu i Eksploatacji Sieci Dystrybucyjnych (IRiESD)

W ramach działań PTPiREE w 2015 r. opracowano dwie karty aktualizacji IRiESD związane z wprowadzeniem CSWI. Pierwsza z nich obejmowała wprowadzenie w Polsce jednolitego standardu numeracji punktów poboru energii (POB), która została w połowie roku zatwierdzona przez Prezesa URE. Druga z kolei to Karta Aktualizacji, umożliwiająca wdrożenie w Polsce CSWI. Karta ta została zatwierdzona przez Prezesa URE w połowie stycznia 2016r.

W 2015 r. rozpoczęto również prace nad nowelizacją części ogólnej IRiESD, która obejmuje szereg zmian i aktualizacji wynikających z ostatnich zmian prawnych oraz normalizacyjnych dotyczących m.in. kwestii jakości energii, przyłączania do sieci, współpracy z mikroinstalacjami, wymagań dla liczników energii itd. Dalsze prace w tym zakresie będą kontynuowane w 2016 r.

Model wymiany danych pomiędzy OSD, a spółkami obrotu i POB oparty o standard ebIX (CSWI)

W trakcie 2015r. realizowane były prace dotyczące opracowania oraz wdrożenia w Polsce Centralnego Systemu Wymiany Informacji na detalicznym rynku energii (CSWI). W ramach tych prac m.in.:

- a) zakończono opracowywanie „Koncepcji Modelu Wymiany Informacji pomiędzy uczestnikami detalicznego rynku energii elektrycznej w Polsce (oparta o standard ebIX)”,
- b) przygotowano „Standardy Wymiany Informacji Centralnego Systemu Wymiany Informacji (CSWI)”,
- c) kontynuowano prace nad repozytorium modelu wymiany danych,
- d) dokonano szczegółowej analizy prawo-ekonomicznej optymalnego modelu/wariantu wdrożenia CSWI oraz rozpoczęto prace nad jego wdrożeniem,
- e) opracowano dokumentację oraz rozpoczęto Dialog Techniczny z potencjalnymi dostawcami CSWI,
- f) rozpoczęto przygotowywanie szczegółowej dokumentacji przetargowej,

- g) powołano do życia spółkę CSWI sp. z o.o.,
- h) rozpoczęto prace nad wnioskiem do UOKiK o zgodę na koncentrację.

W 2015 r. kontynuowano udział w PTPiREE w Forum ebIX, jako oficjalnego członka i reprezentanta Polski w tej organizacji.

Rozporządzenie w sprawie bhp przy urządzeniach energetycznych

W 2015r. kontynuowano współpracę z MG dotyczącą nowelizacji zapisów rozporządzenia bhp. MG nie przyjęło propozycji wypracowanej przez Zespół ekspertów złożony z przedstawicieli PTPiREE, TGPE, PTEZ, SEP, IGG i PIP. W związku z tym w kwietniu, na prośbę MG, wypracowane zostały przez ww. Zespół pracujący pod przewodnictwem przedstawiciela PTPiREE Konrada Pachuckiego i przekazane do MG kolejne wersje rozporządzenia.

W czerwcu MG przedstawiło własną wersję propozycji nowelizacji rozporządzenia w sprawie bhp przy urządzeniach energetycznych. Zaproponowana propozycja nie rozwiązywała problemów, które były przyczyną rozpoczęcia prac nowelizacyjnych. W związku z tym propozycja została negatywnie zaopiniowana przez ww. Zespół, który zaproponował i przekazał do MG propozycję zmian do zaproponowanej wersji. MG uruchomiło proces opiniowania złożonej propozycji, ostatecznie jednak do końca roku 2015 nie zostało przekazane żadne stanowisko MG do złożonej propozycji.

Dodatkowo na prośbę MG w 2015r. PTPiREE systematycznie uczestniczyło w przygotowywaniu wkładu merytorycznego do odpowiedzi na wpływające do MG zapytania o interpretację zapisów rozporządzenia w sprawie bhp przy urządzeniach energetycznych z firm, instytucji oraz od osób prywatnych.

Rozporządzenie w sprawie szczegółowych zasad stwierdzania posiadania kwalifikacji przez osoby zajmujące się eksploatacją urządzeń, instalacji i sieci

PTPiREE złożyło w kwietniu 2015r do MG propozycję nowelizacji rozporządzenia w sprawie szczegółowych zasad stwierdzania posiadania kwalifikacji przez osoby zajmujące się eksploatacją urządzeń, instalacji i sieci. Niestety MG nie przekazało żadnego stanowiska w tej sprawie. Natomiast pojawił się projekt nowelizacji Ustawy Prawo Energetyczne mający na celu przywrócenie 5-letniej ważności świadectw kwalifikacyjnych. PTPiREE wystąpiło do Prezesów TGPE, PTEZ, SEP i IGG z propozycją wspólnego wypracowania i przekazania propozycji zmian. Niestety adresaci nie odpowiedzieli na wystosowaną przez PTPiREE propozycję.

W II półroczu 2015r. praktycznie nie podjęto żadnych działań w zakresie nowelizacji przepisów, pomimo częstych kontaktów ze strony PTPiREE w celu uzyskania informacji na temat złożonych propozycji.

Badania charakterystyk obciążenia odbiorców

W czerwcu 2015 r. zostały w ramach prac Biura Towarzystwa opracowane oraz przekazane do OSD standardowe profile dla odbiorców grup taryfowych G i C1x wg założeń opracowywanych w 2011 r. Standardowe profile obciążenia grup odbiorców są zamieszczane przez OSD m.in. w Instrukcji Ruchu i Eksploatacji Sieci Dystrybucyjnej. Badania charakterystyk kontynuowane będą do końca 2015 r. (ostatni raport czerwiec 2016).

Analiza wskaźników SAIDI/SAIFI

W marcu 2015 r. została zakończona praca pt. „Analiza wskaźników SAIDI, SAIFI”, w ramach której wykonano:

- a) Audyt wskaźników ciągłości zasilania za okres obejmujący lata 2011-2013 dla każdego z OSD.
- b) Analizę korelacji wskaźników ciągłości zasilania z parametrami techniczno – ekonomicznymi OSD.
- c) Dokonano również prognozy wartości wskaźników SAIDI i SAIFI do roku 2024 oraz wyznaczono szacunkowe, wymagane poziomy CAPEX i OPEX zapewniających realizację przyjętego celu ścieżki redukcji SAIDI i SAIFI.

Zgodnie z rekomendacją Rady Dyrektorów ds. Zarządzania Majątkiem Sieciowym prace te są kontynuowane przez Biuro PTPiREE.

Aktualizacja instrukcji wykonywania czynności łączeniowych

W roku 2015 rozpoczęto prace mające na celu aktualizację Instrukcji Łączeń Ruchowych w Elektroenergetycznych Sieciach Rozdzielczych, przygotowanej wcześniej w ramach PTPiREE. Założeniem pracy była konieczności dostosowania instrukcji do zmienionych przepisów i norm. Do wykonania aktualizacji powołano Komisję ds. Aktualizacji Instrukcji Łączeń Ruchowych, złożoną z przedstawicieli OSP i OSD. W trakcie prac napotkano barierę związaną z problematyką wykonywania czynności łączeniowych bezpiecznikami mocy pod napięciem i pod obciążeniem – odpowiednie opracowanie jest wykonywane niezależnie w ramach działań PTPiREE. Prace nad instrukcją zostaną wznowione po wykonaniu ww. opracowania. Przewiduje się zakończenie prac nad instrukcją na koniec II kwartału 2016r.

Ograniczenie kradzieży elementów infrastruktury

PTPiREE jest jednym z członków Memorandum w sprawie współpracy na rzecz przeciwdziałania zjawisku kradzieży i dewastacji infrastruktury, które powstało z inicjatywy Urzędu Komunikacji Elektronicznej oraz współzałożycielem Fundacji wspierającej organizacyjnie i finansowo działania Memorandum. W ramach Memorandum współpracują przedstawiciele Urzędu Komunikacji Elektronicznej, Urzędu Regulacji Energetyki, Urzędu Transportu Kolejowego oraz przedstawiciele firm, izb gospodarczych i organizacji, w tym poza PTPiREE Straż Ochrony Kolei, Krajowa Izba Komunikacji Ethernetowej, Izba Gospodarcza Metali Nieżelaznych i Recyklingu, Orange Polska S.A. oraz Netia S.A. Działalność Memorandum i Fundacji była kontynuowana w roku sprawozdawczym w szczególności poprzez:

- 1) opracowanie raportu z kradzieży infrastruktury w poszczególnych branżach za 2014 r.
- 2) opracowanie raportu z działania Memorandum i Fundacji w 2014 r.
- 3) kontynuowanie spotkań z przedstawicielami KGP, MSW i MAiC, których celem było określenie możliwych obszarów współpracy oraz ich realizacja, wypracowywanie dobrych praktyk współpracy z Policją w obszarze ograniczenia przestępczości oraz wypracowywanie zasad lokalnej współpracy z Komendantami Wojewódzkimi Policji
- 4) prace nad opracowaniem platformy PIKiD, która będzie narzędziem do gromadzenia danych o incydentach kradzieży, w tym organizację szkoleń, których celem było zapoznanie uczestników ze strukturą, funkcjonalnościami narzędzia, jego działaniem oraz zebranie uwag uczestników co do zaproponowanego narzędzia

- 5) kontynuowanie działań przeciwko kradzieżom w ramach programu „Razem bezpieczniej” realizowanego przez MSW
- 6) omawianie praktyk działań recyklingu metali spotykanych w Europie oraz doświadczeń i rozwiązań mających na celu eliminowanie procederu nielegalnego obrotu złomem
- 7) podejmowanie aktywności międzynarodowej poprzez udział przedstawiciela Memorandum w dwóch spotkaniach: 25 czerwca w Brukseli i 15 lipca w Berlinie
- 8) analizę możliwości komunikacyjnych w zakresie problemu dewastacji i kradzieży infrastruktury,
- 9) monitorowanie prac legislacyjnych związanych z przedmiotem zainteresowań Memorandum i Fundacji.

Niezależnie od działań prowadzonych w ramach Memorandum i Fundacji, przy PTPiREE działa Zespół ds. przeciwdziałania kradzieżom infrastruktury sieciowej. W roku 2015 kontynuowane były działania związane z przeglądem dostępnych rozwiązań technicznych mogących ograniczyć liczbę kradzieży i ich funkcjonalności. Wymieniano również doświadczenia związane z wdrożonymi w OSD rozwiązaniami oraz podejmowanymi działaniami pilotażowymi i ich wynikami. W ramach pracy Zespołu przygotowane i przekazane zostały uwagi do działania testowej wersji platformy PIKiD.

Mikroinstalacje

W związku z wejściem w życie ustawy o OZE, w roku 2015 w ramach Komisji PTPiREE ds. Mikroinstalacji, realizowano szereg prac mających na celu ujednoczenie podejścia do kwestii przyłączenia i współpracy z siecią przez mikroinstalacje. Najważniejsze z tych działań, to:

- 1) zaktualizowanie wzoru formularza zgłoszenia mikroinstalacji do przyłączenia, który pełni też funkcję formularza zgłoszenia aktualizacji parametrów przyłączonej już mikroinstalacji
- 2) zaktualizowanie „Opisu procedury przyłączenia mikroinstalacji dla OSD na podstawie zgłoszenia” (aktualnego do końca 2015 roku) oraz wypracowano aktualizację, która miała obowiązywać od 1 stycznia 2016r. (wprowadzenie odroczone ze względu na nowelizację ustawy o OZE)
- 3) opracowanie wzoru uniwersalnego oświadczenia wytwórcy o rozpoczęciu, wstrzymaniu, zawieszeniu produkcji energii z mikroinstalacji oraz o zakończeniu modernizacji mikroinstalacji
- 4) opracowanie wzoru oświadczenia wytwórcy do przekazania do OSD informacji o ilości energii wyprodukowanej w mikroinstalacji
- 5) opracowanie zasady kwartalnego raportowania do URE/ARR o energii wytworzonej i wprowadzonej z mikroinstalacji
- 6) opracowanie procedury dla prosumentów chcących przyłączyć się do sieci, ale nie dostarczać do niej energii (zużywających całość wyprodukowanej energii na własne potrzeby)
- 7) rozpoczęcie opracowania zestawienia wynikającego z obowiązujących przepisów prawa, zawierającego wymagania w stosunku do OSD w zakresie:
 - a) obowiązków sprawozdawczych OSD w zakresie OZE,
 - b) obowiązków w zakresie podawania danych z liczników,
 - c) obowiązków instalowania liczników,
 - d) innych obowiązków OSD dotyczących mikroinstalacji OZE.

Badania satysfakcji klientów OSD

Biorąc pod uwagę rosnące znaczenie konsumenta w formowaniu zasad działania dystrybucji energii elektrycznej, w ramach działań PTPiREE prowadzone były już drugi rok badania zadowolenia klientów z usług OSD. Badania te realizowane są przez firmę TNS Global. W marcu 2015 r. zakończone zostały

szczegółowe badania za 2014 r. W związku z tym, iż badania spełniły pokładane oczekiwania, podjęto decyzje o kontynuowaniu badań za rok 2015 i 2016. Dokonano również weryfikacji zakresu badań, przy współudziale Zespołu PTPiREE. Wykonano falę badań za I półrocze 2015 r.

Kodeks Dobrych Praktyk OSD

W roku 2015 wyłoniono wykonawcę i opracowano KDP OSD. W pracach związanych z opracowaniem KDP OSD czynny udział brali przedstawiciele OSD. Celem opracowania Kodeksu było działanie pro klienckie, mające na celu między innymi zwiększenie świadomości klientów w zakresie roli OSD, praw klienta, ram prawnych działania i obowiązków OSD wobec klienta oraz przedstawienie zasad działania rynku i podziału pomiędzy producentów, sprzedawców i dystrybutorów energii elektrycznej.

Programy zgodności

W ramach działającego w PTPiREE Zespołu ds. Programu zgodności, odbywała się wymiana doświadczeń w zakresie m.in. monitorowania realizacji programu zgodności, jego aktualizacji, dokumentów regulujących obowiązki osób odpowiedzialnych za monitorowanie realizacji programu zgodności itp. Omawiano również Raport z działalności Prezesa URE w kontekście Programów Zgodności (PZ) za 2014r, Raporty PZ za 2014, zagadnienie tajemnicy przedsiębiorstwa w kontekście informacji sensytywnych, dobre praktyki w codziennej pracy Inspektorów ds. Zgodności, oraz możliwy wpływ projektu Ustawy z dnia 10 lipca 2015 r. o kontroli niektórych inwestycji na PZ.

Przedstawiciel PTPiREE brał udział w pracach międzynarodowego zespołu COFEED. W tym kontekście podjęto decyzję o zaproponowaniu organizacji w 2016 r. jednego z kolejnych spotkań COFEED w Polsce.

Prace Pod Napięciem

W trakcie 2015r przygotowano projekt nowelizacji Instrukcji PPN na liniach napowietrznych i kablowych do 1 kV. Na bazie tej instrukcji zostanie dokonana aktualizacja wszystkich instrukcji PPN opracowanych w ramach PTPiREE, wraz z programami szkoleniowymi oraz pozostałą dokumentacją.

Kodeksy Sieci ENTSO-e

W ramach prac PTPiREE obejmujących opiniowanie projektów Kodeksów Sieciowych ENTSO-e, zmieniono zasady działania, poprzez utworzenie trzech specjalistycznych Zespołów:

- a) Zespół ds. Kodeksów Sieciowych w obszarze przyłączania do sieci,
- b) Zespół ds. Kodeksów Sieciowych w obszarze zarządzania siecią,
- c) Obszar bilansowania/wymagań rynkowych

Celem pracy Zespołów jest opiniowanie ostatecznych wersji kodeksów oraz ich tłumaczeń, a po zatwierdzeniu Kodeksów w formie Rozporządzeń KE, implementowanie ich do regulacji/instrukcji OSD i OSP.

Majątek sieciowy i planowanie rozwoju sieci

Normalizacja i typizacja

Działania normalizacyjne

W 2015r. PTPiREE kontynuowało prowadzenie oraz finansowanie działalności Komitetu Technicznego PKN nr 304 ds. Aspektów Systemowych Dostawy Energii Elektrycznej. Celem prac Komitetu jest koordynacja prac w PKN, w zakresie aspektów systemowych dostawy energii elektrycznej ze szczególnym uwzględnieniem systemów zasilania oraz aspektów związanych z akceptowalną przez użytkownika energii elektrycznej równowagą kosztów i jakości. Współpraca normalizacyjna w zakresie zagadnień objętych tematyką zarządzania rynkiem energii.

W ramach prac Komitetu, opiniowano kilkanaście dokumentów CEN, CENELEC, ISO. Rozpoczęto także pracę nad przygotowaniem projektów polskich norm:

- a) prPN-EN 16247-5P, Audyty energetyczne - Część 4: Kompetencje auditorów energetycznych
- b) prPN-EN 50438:2014-02/IS1P Wymagania dla instalacji mikrogeneracyjnych przeznaczonych do równoległego przyłączenia do publicznych sieci rozdzielczych niskiego napięcia.
- c) prPN-EN 50160:2010/A1P Parametry napięcia zasilającego w publicznych sieciach elektroenergetycznych.

Przygotowano również tłumaczenia następujących norm, które zgodnie z opinią Zespołu PTPiREE ds. Transformatorów i Zespołu PTPiREE ds. Stacji, są ważne w bieżącej eksploatacji sieci:

- a) PN-EN 50522:2011 Uziemienie instalacji elektroenergetycznych prądu przemiennego o napięciu wyższym od 1 kV,
- b) PN-EN 61936-1:2011 Instalacje elektroenergetyczne prądu przemiennego o napięciu wyższym od 1 kV -- Część 1: Postanowienia ogólne,
- c) PN-EN 60076-3:2014-02 Transformatory – Część 3. Poziomy izolacji, próby wytrzymałości elektrycznej i zewnętrzne odstępy izolacyjne w powietrzu.

W 2015 r. przekazano do PKN, opracowany w ramach PTPiREE, projekt normatywnych warunków krajowych (załącznika krajowego) do normy PN-EN 50341-1:2013-03 Elektroenergetyczne linie napowietrzne prądu przemiennego powyżej 1 kV - Część 1: Wymagania ogólne - Specyfikacje wspólne.

Tłumaczenie normy niemieckiej VDE-AR-N 4105:2011-08 dotyczącej mikroinstalacji

W ramach działań PTPiREE wykonano oficjalne tłumaczenie normy niemieckiej regulującej techniczne wymagania minimalne dla przyłączania i pracy równoległej zespołów prądotwórczych w sieci niskiego napięcia. Celem pracy zapoznanie się z doświadczeniami niemieckimi w tym zakresie, w aspekcie wykorzystania dobrych praktyk i przyjętych rozwiązań w zapisach dokumentów krajowych, np. IRiESD, kryteriach przyłączania mikroinstalacji itp. Zakłada się również analizę przyjętych rozwiązań pod kątem aktualnie obowiązujących przepisów bhp przy pracy na sieciach, do których przyłączone są mikroinstalacje. Tłumaczenie zostało udostępnione OSD na początku 2016r.

Opracowanie nowego Albumu linii napowietrznych niskiego napięcia

W 2015 roku opracowano Album linii napowietrznych wielotorowych niskiego napięcia z przewodami izolowanymi o przekroju 25-120 mm², stanowi on aktualizację Albumu z 1999 roku. Album został opracowany przy uwzględnieniu m.in. nowych wymagań dotyczących obciążenia wiatrem, lodem

(norma PN-EN 50341-1:2013-03), wymagań wynikających z obowiązujących eurokodów, Dyrektywy Europejskiej dot. słupów.

Obszar eksploatacji sieci

Przyłączenie i współpraca OZE z sieciami elektroenergetycznymi

Rozpoczęto działania mające na celu przygotowanie opracowania nt. wpływu mikroinstalacji na parametry jakościowe energii elektrycznej, ze szczególnym uwzględnieniem analizy poziomów napięcia w sieci nn i ich wpływu na napięcie w sieci SN. Prace w tym zakresie będą kontynuowane w 2016 r.

Ograniczenia w dostawach energii – sierpień 2015 r.

Zgodnie z zapisami rozporządzenia nt. wprowadzania ograniczeń w KSE, w sierpniu 2015 r. PSE SA wprowadziło ograniczenia w dostawach energii do odbiorców podlegających ograniczeniom. W związku z zaistniałą sytuacją, w ramach PTPiREE przygotowano odpowiednie zestawienia zbiorcze dotyczące odbiorców podlegających ograniczeniom – dane te były zebrane zgodnie z zapisami prawa na potrzeby OSP oraz URE.

W ramach wspólnych prac przygotowano również m.in.:

- a) wspólną procedurę postępowania OSD po otrzymaniu wniosków odbiorców o zmianę mocy bezpiecznej,
- b) wspólną procedurę postępowania OSD po otrzymaniu wniosków odbiorców o zwolnienie z obowiązku stosowania się do ograniczeń,
- c) analizę zaistniałej sytuacji oraz roli OSD i opracowano szczegółowe uwagi do rozporządzenia nt. ograniczeń, których celem jest dostosowanie zapisów rozporządzenia do aktualnych realiów oraz możliwości organizacyjnych i prawnych – uwagi te przekazano do ME w celu podjęcia dalszych prac w tym zakresie planowanych na 2016 r.

Weryfikacja zapisów IRiESP dotyczących wyłączeń w trybie awaryjnym oraz metodologii obliczania zapotrzebowania na moc

W trakcie prac Zespołu ds. Ruchu w roku 2015 związanych z wprowadzeniem ograniczeń w sierpniu zidentyfikowano problem metodologii obliczania zapotrzebowania na moc. Uznano również, iż ze względu na 20 letni brak konieczności wprowadzania ograniczeń konieczne jest zaktualizowanie zapisów IRiESP w tym zakresie. Zadanie realizowane jest przez specjalnie powołaną Komisję PTPiREE złożoną z przedstawicieli OSP i OSD. Zakończenie pracy przewidziane jest w drugim kwartale 2016 r.

Prowadzenie ruchu sieci elektroenergetycznych - SCADA

W roku 2015 w ramach działania Zespołu PTPiREE ds. Ruchu zrealizowano m.in. następujące prace:

- 1) analizowano efekty wprowadzonych ograniczeń w sierpniu 2015 r.,
- 2) monitorowano stan oraz jakość wymiany danych pomiędzy systemami SCADA,
- 3) rozpoczęto prace nad aktualizacją instrukcji wykonywania czynności łączeniowych w sieciach elektroenergetycznych OSD i OSP,
- 4) opracowano rekomendację przyjęcia do stosowania profilu CIM ENTSO-E CGMES, jako standardu wymiany modeli sieciowych,
- 5) kontynuowano prace nad projektem porozumienia o zachowaniu poufności pomiędzy OSD i OSP, którego głównym celem jest umożliwienie udostępnienia OSD modeli dobowych,

- 6) analizowano możliwości wykorzystania systemów dynamicznego obciążenia sieci 110 kV (DOL),
- 7) wypracowano procedurę obsługi zgłoszeń na 991 dla odbiorców z pogranicza OSD,
- 8) rozpoczęto prace mające na celu weryfikację zakresu programów łączeniowych oraz zakresu wymiany danych pomiędzy OSD i ODM drogą dyspozytorską. Do realizacji zadania powołano Komisję złożoną z przedstawicieli OSD i OSP,
- 9) omawiano komunikację pomiędzy służbami ruchu po zmianach w dyspozycjach w OSD.

Opracowanie zasad wykonywania czynności łączeniowych za pomocą bezpieczników mocy nn pod obciążeniem

Celem pracy realizowanej w ramach PTPiREE jest wypracowanie bezpiecznych zasad wykonywania czynności łączeniowych bezpiecznikami mocy nn pod obciążeniem oraz wykorzystanie wyników opracowania jako podstawy do wypracowania treści jednolitych zapisów w tym zakresie w opracowywanej Instrukcji łączy ruchowych w sieciach elektroenergetycznych OSD i OSP. Zakończenie pracy przewidziane jest w drugim kwartale 2016 r.

Wspólna Specyfikacja Techniczna (WST) dla liczników do systemów AMI

W 2015 r. zakończono prace w zakresie dokumentacji technicznej dotyczącej infrastruktury AMI. Prace Zespołu Roboczego powołanego przez Warsztaty Rynku Energetycznego (WRE), złożonego m.in. ze specjalistów z Zespołu PTPiREE ds. AMI trwały nieprzerwanie od 2012 roku.

W ramach prac opracowano szczegółowe wymagania m.in. dla infrastruktury AMI tj. liczników bezpośrednich, półpośrednich, bilansujących oraz koncentratorów danych. Poświęcono również dużo uwagi zagadnieniom standaryzacji urządzeń i rozwiązań, w tym bezpieczeństwa danych pomiarowych oraz warstwie teletransmisyjnej. Wiele z wypracowanych rozwiązań zostało wdrożonych w ramach przetargów realizowanych przez OSD. Pełna treść opracowanego materiału została opublikowana w maju 2015 r. na stronach URE. Obecnie specyfikacja posiada status rekomendowanej.

Liczniki bilansujące

W 2015 roku kontynuowano rozpoczęte rok wcześniej przez OSD działania związane z zakupem i montażem liczników bilansujących na stacjach SN/nn. W tym celu 4 OSD przeprowadziło wspólny przetarg na zakup liczników. Intensywne prace OSD trwały przez cały rok, a w ramach działań PTPiREE realizowano bieżący monitoring stanu zaawansowania prac oraz prognoz na kolejne okresy. Temat będzie kontynuowany w 2016 r.

Listwa WAGO

Dopracowywano ostatnie regulacje ekonomiczne, techniczne i prawne związane z zastosowaniem listwy WAGO. Opracowano rekomendację kosztową w zakresie możliwości rozszerzenia wprowadzenia rozwiązania bezprzerwowej wymiany liczników na pozostałe liczniki (statyczne). Temat będzie kontynuowany w 2016 r.

Legalizacja statystyczna i wydłużenie okresu legalizacji liczników

W ramach działań PTPiREE w 2015 r. prowadzono dalej działania mające na celu wydłużenie okresu legalizacji liczników statycznych z obecnych 8 do 12 lat. W związku z tym m.in. zebrano informacje od producentów tych liczników nt. projektowanego czasu życia tych urządzeń. Prowadzone były w tym

zakresie rozmowy z MG oraz UM. Wykonano również opracowanie na temat możliwości wprowadzenia legalizacji statystycznej liczników energii elektrycznej w Polsce.

Elektroenergetyczna Automatyka Zabezpieczeniowa

Zagadnienia te koordynowane są przez Zespół PTPiREE ds. EAZ, który w roku 2015 realizował następujące tematy:

- a) Przegląd dostępnych systemów automatyki restytucyjnej wraz z odcinkową lokalizacją miejsca zwarcia w sieci SN.
- b) Udział w realizacji pracy badawczej pt. „Ocena gotowości układów SCO zainstalowanych w KSE do realizacji skutecznej obrony przed awariami” (realizowanej przez OSP przy współudziale OSD).
- c) Rozpoczęto prace mające na celu wypracowanie wspólnych zasad współpracy na „stacjach dzielonych” w zakresie EAZ i potrzeb własnych.
- d) Wypracowano w ramach grupy roboczej Zespołu projekt rekomendacji do stosowania przekładników prądowych optycznych.

Praca badawcza „Ocena gotowości układów SCO zainstalowanych w KSE do realizacji skutecznej obrony przed awariami”

PTPiREE uczestniczy w wykonaniu pracy badawczej realizowanej przez PSE SA nt. „Oceny gotowości układów SCO zainstalowanych w KSE do realizacji skutecznej obrony przed awariami”. Zakres udziału w badaniach obejmuje:

1. Udział w roli konsultanta w przygotowaniu i rozstrzygnięciu przetargu organizowanego przez PSE S.A. na wyłonienie wykonawcy.
2. Przygotowanie informacji/materiałów niezbędnych do przeprowadzenia prac badawczych:
 - a) zebranie i przesłanie przebiegów z cyfrowych urządzeń rejestrujących i niezbędnych danych dla potrzeb odtworzenia zakłóceń na symulatorach laboratoryjnych,
 - b) inwentaryzacja przekaźników SCO,
 - c) dostarczenie informacji o szczegółach implementacyjnych przekaźników (w uzasadnionych przypadkach) jak np. wersje produkcyjne, konfiguracje logik.
3. Udział w spotkaniach konsultacyjnych u wykonawcy badań.

Zakończenie prac przez Instytut Energetyki przewidziane jest w drugim kwartale 2016 r.

Ochrona przed porażeniem i przed przepięciami

W roku 2015 kontynuowano prace związane z opracowaniem „Zasad ochrony przed porażeniem i przed przepięciami, w sieciach NN, WN, SN i nn w zakresie projektowania, budowy i eksploatacji”. Wyłoniony i zaakceptowany został wykonawca opracowania tj. firma TRANZEX. Realizacja opracowania podzielona została na siedem etapów.

Do końca roku 2015 nie zostały zakończone kwestie formalne związane z podpisaniem umów pomiędzy OSD i PTPiREE, od czego uzależnione jest formalne rozpoczęcie prac przez wykonawcę.

Oświetlenie drogowe

W roku 2015 r. kontynuowano, rozpoczęty w 2006 r. projekt wspólnej platformy wymiany doświadczeń pomiędzy przedstawicielami spółek zajmujących się oświetleniem drogowym oraz samorządów lokalnych, poprzez organizację X Konferencji „Oświetlenie dróg i miejsc publicznych –

sposoby zarządzania systemami oświetlenia na terenie kraju”. Zorganizowana została ona w Wiśle w dniach maju 2015r.

Obszar bezpieczeństwa, higieny pracy i ochrony środowiska

Prace Zespołu PTPiREE ds. BHP i Ochrony Środowiska

W roku 2015 w ramach pracy Zespołu PTPiREE ds. BHP i Ochrony Środowiska realizowane były m.in. następujące zagadnienia:

1. Udział w pracach nad przygotowaniem zapisów nowelizacji rozporządzenia MG w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy urządzeniach energetycznych, rozporządzenia MGPIPS w sprawie szczegółowych zasad posiadania kwalifikacji przez osoby zajmujące się eksploatacją urządzeń, instalacji i sieci oraz ustawy Prawo Energetyczne w zakresie kwalifikacji.
2. Opracowano propozycję oraz zasady funkcjonowania anonimowej platformy wymiany informacji o istotnych wypadkach technologicznych w energetyce.
3. Analizowano możliwości rezygnacji z pozwoleń na wytwarzanie odpadów.
4. Zaawansowanie wdrażania nowych obowiązków w zakresie gazów fluorowanych – wymiana doświadczeń.
5. Obowiązki OSD/OSP wynikające z ustawy z dnia 15 maja 2015 r. o substancjach zubożających warstwę ozonową oraz niektórych fluorowanych gazach cieplarnianych.
6. Wypracowano stanowisko w kwestii koniecznych kwalifikacji na stanowisku dyspozytora, wynikających z rozporządzenia w sprawie szczegółowych zasad posiadania kwalifikacji przez osoby zajmujące się eksploatacją urządzeń, instalacji i sieci.

Anonimowa platforma wymiany informacji o istotnych wypadkach technologicznych w energetyce

Celem utworzenia platformy wymiany informacji o istotnych wypadkach technologicznych pracowników własnych i firm zewnętrznych wykonujących prace na urządzeniach Operatorów jest umożliwienie zapoznania się uprawnionych do tego osób z OSD/OSP z okolicznościami, przyczynami i skutkami istotnych wypadków technologicznych. Umożliwi to operatorom sieci wykorzystanie pozyskanej w ten sposób wiedzy do analizy przyczyn i okoliczności wypadków oraz uniknięcia w przyszłości podobnych sytuacji. Dodatkowo będą one omawiane również na forum Zespołu PTPiREE ds. BHP i Ochrony Środowiska, w celu wypracowania środków zaradczych, mających na celu zminimalizowanie podobnych wypadków w przyszłości oraz wykorzystania wypracowanych wniosków do działań prewencyjnych oraz na potrzeby szkoleń BHP pracowników OSD/OSP. Platforma zapewnia zachowanie anonimowości Operatorów oraz nie generuje żadnych kosztów dla OSD/OSP. Platforma zaczęła funkcjonować od dnia 1 stycznia 2016 r.

Fundusze europejskie i innowacje

Działalność w zakresie wykorzystania funduszy Unii Europejskiej przez sektor przesyłu i dystrybucji energii elektrycznej

W roku 2015 prowadzona przez PTPiREE działalność w zakresie wykorzystania funduszy europejskich objęła zarówno kontynuację zadań związanych z kończącym się okresem programowania 2007 – 2013 (w ramach którego dofinansowane przedsięwzięcia realizowane były do końca 2015 r.), jak i intensyfikację prac dotyczących nowego budżetu i polityki spójności Unii Europejskiej na lata 2014 - 2020.

Działania odnoszące się do perspektywy finansowej 2007-2013

Ze względu na to, że większość OSD w 2015 r. kontynuowała realizację inwestycji, które otrzymały dofinansowanie z funduszy unijnych, zarówno na szczeblu regionalnym (w ramach regionalnych programów operacyjnych), jak i ogólnopolskim (w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko), Biuro Towarzystwo w 2015 r. wspierało Spółki w zakresie prawidłowego rozliczania przyznanych dotacji, podejmując liczne działania edukacyjne, informacyjne i doradcze.

Jednocześnie, dalsza aktywność PTPiREE w procesie monitorowania wdrażania realizowanych programów oraz wydatkowania środków pomocowych w obszarze energetyki umożliwiła dalsze budowanie pozycji Towarzystwa jako eksperta w zakresie zagadnień elektroenergetycznych, w tym także w kontekście finansowania inwestycji branży. Podmioty branży niejednokrotnie występowały o wsparcie w rozwiązywaniu zagadnień tak horyzontalnych, istotnych dla całego sektora, jak i indywidualnych, specyficznych dla danego beneficjenta. W zakresie zagadnień dotyczących wykorzystania funduszy unijnych w obszarze energetyki PTPiREE pozostaje jedną z czołowych instytucji w Polsce.

Ważnym elementem działalności Towarzystwa jest praca jego przedstawicieli w Komitecie Monitorującym Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko na lata 2007-2013, gdzie, będąc jego członkiem, reprezentuje cały sektor infrastruktury energetycznej w Polsce, objętej finansowaniem Programu. Zadaniem Komitetu, którego pracom przewodniczy wiceminister infrastruktury i rozwoju, jest m.in. monitorowanie realizacji Programu w okresie jego realizacji oraz podejmowanie działań służących usprawnieniu wykorzystania środków finansowych. W 2015 r. Komitet obradował nad zmianami w wybranych zakresach Programu oraz analizował prawidłowość jego realizacji. Ocena realizacji przedsięwzięć w obszarze energetyki została oceniona przez Komisję Europejską pozytywnie.

Działania odnoszące się do perspektywy finansowej 2014-2020

Bazując na wiedzy i doświadczeniu z okresu budżetowego UE na lata 2013-2020, w 2015 r. Towarzystwo kontynuowało współpracę, prowadzoną od 2011 r., w ramach prac zespołów i grup roboczych działających pod auspicjami zaangażowanych resortów: energii (wcześniej jako resort gospodarki) oraz rozwoju (wcześniej jako resort infrastruktury i rozwoju). Przedmiotem współpracy było określenie form, zasad i zakresu wsparcia, jakie w okresie 2014-2020 będzie kierowane na realizację projektów inwestycyjnych w energetyce. Tym samym działalność ta stanowiła istotne

wsparcie dla polskich instytucji w przygotowaniu dokumentów krajowych, jak i w negocjacjach z Komisją Europejską w zakresie współfinansowania sektora energetyki ze środków Unii Europejskiej.

Ponadto, Towarzystwo w 2015 r. prowadziło intensywne działania dwu- i wielostronne z resortami energii oraz rozwoju, a także innymi instytucjami, które odgrywają istotną rolę w procesie wdrażania programów wsparcia dla energetyki, m.in. Instytutem Nafty i Gazu. Przedmiotem uzgodnień były szczegółowe aspekty dotyczące wykorzystywania funduszy UE przez OSD i OSP. Przedstawiciele PTPiREE aktywnie zabierali głos oraz przedkładali propozycje uwzględniające potrzeby i interesy sektora przesyłu i dystrybucji energii, w tym w formie bieżących konsultacji oraz oficjalnych i nieformalnych spotkań.

Szczególne zaangażowanie Towarzystwa skierowane zostało na dopracowanie i przyjęcie przez instytucje krajowe, a następnie unijne, dokumentu pod nazwą „Lista projektów strategicznych dla infrastruktury energetycznej w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020” (tzw. Project Pipeline dla sektora energetyki). Towarzystwo było inicjatorem tego dokumentu, a szczególnie ujęcia inwestycji sektora dystrybucji jako inwestycji kluczowych dla gospodarki, w celu zapewnienia operatorom korzystnych warunków pozyskiwania dotacji na inwestycje sieciowe, w tym służące poprawie bezpieczeństwa energetycznego, rozwojowi sieci inteligentnych i przyłączania OZE.

W 2015 r. przedstawiciel PTPiREE, mając status Obserwatora, uczestniczył w pracach Komitetu Monitorującego Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko na lata 2014-2020. Z uwagi na istotne znaczenie sektora dla realizacji największego w historii programu wsparcia kluczowej infrastruktury w Polsce, w 2015 r. w ramach Komitetu powołano Grupę roboczą ds. energetyki, której członkiem jest również przedstawiciel PTPiREE. Forum to inicjuje i wypracowuje rekomendacje zmian dotyczących finansowania energetyki, a także opiniuje zagadnienia dotyczące sektora, które są przedmiotem prac Komitetu. Prace Komitetu i Grupy roboczej będą prowadzone do 2023 r., czyli do zakończenia przez beneficjentów projektów objętych finansowaniem Programu.

W 2015 r. Towarzystwo kontynuowało także prace w ramach Grupy Doradców ds. regulacji wspólnotowych Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju w zakresie programów operacyjnych, reprezentując interesy sektora przesyłu i dystrybucji energii w relacjach zarówno międzybranżowych, jak i z resortem. W ramach Grupy Doradców udało się uzgodnić wiele problematycznych kwestii, których rozwiązanie samodzielnie przez poszczególnych beneficjentów funduszy byłoby niezmiernie trudne. Prace Grupy, w tym prace PTPiREE, objęły zagadnienia konsultowane zarówno z Komisją Europejską, jak i z instytucjami krajowymi, w tym UOKiK.

Działania proinnowacyjne

W związku z tym, że obszary badań i rozwoju (B+R), innowacji i ich wdrożeń w polityce UE nabierają coraz większego znaczenia oraz odgrywają zasadniczą rolę w realizacji celów nowej polityki spójności UE 2014-2020, co tym samym przekłada się na programy wsparcia o wysokich budżetach, w 2015 r. Towarzystwo podejmowało działania również w tym zakresie. Mają one za zadanie zachęcić i ułatwić pozyskanie dofinansowania na ten rodzaj przedsięwzięć przez OSD i OSP.

Toczące się obecnie w sektorze przemiany oraz wiążące się z nimi problemy i wyzwania, przed jakimi stają podmioty branży, zróżnicowane pod względem zakresu, złożoności, dostępnych technik, technologii, narzędzi czy kompetencji, sprawiają, że zasadnym i wielce rekomendowanym staje się wychodzenie im naprzeciw i rozwiązywanie w sposób systemowy dla całej branży.

W związku z powyższym, w ramach PTPiREE działa Zespół ds. rozwoju i innowacji w ramach programów wsparcia UE, którego jednym z zadań jest inicjowanie, definiowanie, wypracowywanie i weryfikowanie oczekiwanych przez sektor rozwiązań o charakterze innowacyjnym i badawczo-rozwojowym.

Jedną z inicjatyw Zespołu było wykonanie pracy badawczej, dotyczącej możliwości wydzielenia się wyspy z generacją rozproszoną przyłączoną do sieci niskiego napięcia, służącej rozwiązaniu problemów bezpieczeństwa sieci zarówno podczas pracy synchronicznej, jak i wyspowej. W 2015 r. we współpracy z Instytutem Energetyki w Gdańsku prace w tym zakresie zostały rozpoczęte i będą zakończone w 2016 r.

Wśród działań Zespołu ważne miejsce zajmuje wymiana doświadczeń i dobrych praktyk, dzięki czemu wszyscy operatorzy mogą czerpać nawzajem ze swoich dokonań, wspólnie analizować problemy pojawiające się w obszarze planowania i wdrażania innowacji oraz identyfikować projekty, które wymagają współdziałania wszystkich operatorów, w tym także w odniesieniu do pozyskiwania finansowania ich realizacji.

Jednym z ważniejszych działań prowadzonych przez Towarzystwo w 2015 r. w obszarze finansowania prac badawczo-rozwojowych w sektorze elektroenergetyki, było opracowanie studium wykonalności programu sektorowego w zakresie badań i rozwoju. Studium uzyskało pozytywną ocenę Narodowego Centrum Badań i Rozwoju (NCBiR), co umożliwiła ustanowienie Programu i uruchomienie w jego ramach dedykowanego finansowania ze środków UE 2014-2020 dla podmiotów branży. Studium zostało opracowane przez PTPiREE wspólnie z innymi organizacjami branżowymi oraz wiodącymi przedsiębiorstwami sektora elektroenergetycznego zrzeszonymi w Polskim Komitecie Energii Elektrycznej.

Inne działania edukacyjne, promocyjne i doradcze

W celu zapewnienia podmiotom sektora energetycznego szerokiego dostępu do informacji dotyczących zasad i możliwości pozyskania dotacji ze środków pomocowych (unijnych i krajowych), od 2008 r. Towarzystwo prowadzi punkt doradczy, świadczący usługi w tym zakresie. Obszerne informacje przekazywane są zainteresowanym podmiotom bezpłatnie, w tym poprzez stale rozwijany i aktualizowany od 2009 r. serwis internetowy Towarzystwa www.funduszedlaenergetyki.pl.

Oprócz działań Towarzystwa nakierowanych na strategiczne wspieranie sektora energetycznego w pozyskiwaniu środków unijnych, ważnym obszarem prac jest bezpośrednia, bilateralna współpraca z wybranymi spółkami dystrybucyjnymi w celu pozyskania dofinansowania konkretnych przedsięwzięć tych spółek oraz prawidłowej realizacji i rozliczenia dofinansowanych projektów.

Towarzystwo w 2015 r. uczestniczyło w pracach obejmujących rozliczanie i monitorowanie prawidłowej realizacji dofinansowanych przez OSD projektów o charakterze infrastrukturalnym. Projektami objętymi zaangażowaniem i wsparciem PTPiREE były m.in. projekty ENEA Operator, ENERGA-Operator, TAURON Dystrybucja, PGE Dystrybucja i RWE Stoen Operator, obejmujące wymianę transformatorów na jednostki energooszczędne na obszarze działalności poszczególnych spółek, przebudowę i rozwój sieci, w tym budowę sieci inteligentnej.

Komunikacja zewnętrzna

Stałe działania komunikacyjne PTPiREE

W 2015 r. Towarzystwo kontynuowało **prowadzenie stałych działań komunikacyjnych i wizerunkowych na rzecz sektora**. W ich ramach funkcjonowało **biuro prasowe**, którego działania obejmowały codzienny monitoring mediów biznesowych i branżowych, działania komunikacyjne, w tym publikacje aktywne i reaktywne, oświadczenia, prezentacje stanowisk lub organizację wypowiedzi przedstawicieli PTPiREE, utrzymywanie i rozwijanie relacji z dziennikarzami oraz wsparcie komunikacyjne konferencji organizowanych przez PTPiREE.

Przeprowadzono także dodatkowe działania wizerunkowe na rzecz PTPiREE, wzmacniające jednocześnie wizerunek Operatorów. Wśród nich ważne miejsce zajmuje **zmiana logotypu i identyfikacji wizualnej Towarzystwa** w celu bardziej efektywnego komunikowania PTPiREE jako organizacji nowoczesnej, otwartej i eksperckiej.

25-lecie Towarzystwa

Szczególnie znaczące działania komunikacyjne i wizerunkowe zrealizowane w 2015 r. związane były z obchodzonym w tym roku **jubileuszem 25-lecia funkcjonowania Towarzystwa**. Z tej okazji przygotowano jubileuszową broszurę informacyjną na temat skali i zakresu działalności PTPiREE oraz zorganizowano uroczystość jubileuszową, stanowiącą wyjątkową okazję do spotkania przedstawicieli branży, decydentów, ekspertów i środowiska związanego z sektorem przesyłu i dystrybucji energii elektrycznej. Uroczystość 25-lecia PTPiREE odbyła się 7 października w Warszawie.

W ramach działań komunikacyjnych związanych z 25-leciem PTPiREE przygotowano briefing prasowy dla kluczowych przedstawicieli mediów branżowych z prezesami spółek operatorskich, podczas którego przedstawiono raport branżowy opracowany przez PTPiREE.

Kampania edukacyjno-informacyjna

W 2015 r. PTPiREE przeprowadziło także **ogólnopolską kampanię komunikacyjną**, której celem było zaprezentowanie informacji o sytuacji i modelu polskiego rynku energetycznego, ze szczególnym uwzględnieniem roli Operatorów Systemów Dystrybucyjnych i Operatora Systemu Przesyłowego, zakresu ich odpowiedzialności i stojących przed nimi wyzwań w zakresie inwestycyjnym. Roczna kampania, która zakończyła się w październiku 2015 r., objęła szereg działań komunikacyjnych skierowanych do użytkowników energii elektrycznej, mediów oraz decydentów krajowych i szczebla samorządowego.

W ramach kampanii, objętej honorowym patronatem Ministra Gospodarki i Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki, a także patronatem medialnym Serwisu Samorządowego PAP, zrealizowano następujące działania:

- stworzono stronę internetową kampanii www.zenergiadzialalepiej.pl stanowiącą główne źródło informacji na temat operatorów oraz sektora przesyłu i dystrybucji energii elektrycznej w Polsce;
- przygotowano raport branżowy „Polska. Z energią działa lepiej. Energetyka przesyłowa i dystrybucyjna – raport PTPiREE”, stanowiący kompleksowe opracowanie na temat sektora przesyłu i dystrybucji energii elektrycznej, zawierający m.in. aktualne dane i statystyki,

prezentację referencyjnych projektów i dokonań operatorów w Polsce, wypowiedzi partnerów (resortu gospodarki, URE i Federacji Konsumentów);

- opracowano i wdrożono newsletter samorządowy PAP, stanowiący dedykowane samorządom narzędzie komunikacyjne o tematyce dotyczącej energetyki przesyłowej i dystrybucyjnej w ujęciu istotnym z punktu widzenia samorządu lokalnego i regionalnego;
- przeprowadzono ogólnopolski konkurs „Samorząd przyjazny energii” - pierwszy w Polsce konkurs nagradzający jednostki samorządu terytorialnego za działania dotyczące wspierania zapewnienia niezawodności dostaw energii elektrycznej na poziomie lokalnym. Wyłoniono 6 laureatów – wyróżnione gminy z obszaru działania wszystkich OSD i OSP zrzeszonych w PTPiREE, a ceremonia wręczenia nagród miała miejsce podczas uroczystości 25-lecia Towarzystwa.
- przygotowano broszurę informacyjną na temat rynku energii i roli operatorów;
- przygotowano film na temat sektora przesyłu i dystrybucji energii elektrycznej - po raz pierwszy zaprezentowany podczas Gali 25-lecia PTPiREE, a następnie promowany w Internecie;
- prowadzono biuro prasowe kampanii, tj. aktywne relacje z mediami ogólnopolskim, branżowymi i lokalnymi, dystrybucję informacji i komunikatów prasowych kampanii oraz monitoring publikacji medialnych.

Przeprowadzone w 2015 r. działania wizerunkowe i edukacyjne spotkały się z szerokim pozytywnym oddźwiękiem w sektorze oraz wśród adresatów poszczególnych działań.

Miesięcznik PTPiREE „Energia Elektryczna”

Biuletyn Branżowy „Energia Elektryczna” jest stałą publikacją PTPiREE. Prezentowana w nim jest problematyka elektroenergetyczna, zarówno z zakresu techniki i technologii, jak również zarządzania, ekonomii, prawa, funduszy europejskich, marketingu, obsługi klienta oraz bieżących wydarzeń w spółkach i w branży. Swoje poglądy mają okazję zaprezentować decydenci, eksperci oraz przedstawiciele spółek energetycznych. "Energia Elektryczna" od 1991 roku regularnie dociera do przedsiębiorstw zajmujących się wytwarzaniem, dystrybucją, obrotem i przesyłem energii elektrycznej, ale i dostawców rozwiązań i usług dla energetyki, do przedstawicieli świata nauki i polityki, a także studentów uczelni technicznych. Miesięcznik jest również kierowany do uczestników targów branżowych oraz organizowanych przez PTPiREE spotkań i konferencji. Średni nakład czasopisma w 2015 roku wyniósł 1.000 egzemplarzy.

Udział PTPiREE w ogólnopolskich wydarzeniach targowych

Doskonałą okazją do prezentowania zagadnień wymagających rozwiązania w działalności przesyłowej i dystrybucyjnej oraz promocji podsektorów przesyłu i dystrybucji energii elektrycznej są odbywające się corocznie z patronatem naszego Towarzystwa, Międzynarodowe Targi Energetyki EXPOPOWER w Poznaniu oraz Międzynarodowe Energetyczne Targi Bielskie ENERGETAB w Bielsku-Białej. Po raz pierwszy PTPiREE zaangażowało się także do współpracy przy realizacji Lubelskich Targów Energetycznych ENERGETICS. W ramach poszczególnych imprez targowych:

- na Międzynarodowych Targach Energetyki EXPOPOWER w Poznaniu PTPiREE przygotowało stoisko promujące podsektory przesyłu i dystrybucji energii elektrycznej oraz zorganizowało Seminarium „Sieci energetyczne – nowa regulacja”,
- na Międzynarodowych Energetycznych Targach Bielskich ENERGETAB w Bielsku-Białej PTPiREE przygotowało stoisko promujące przede wszystkim albumy typizacyjne oraz podsektory

przesyłu i dystrybucji energii elektrycznej, a także zorganizowało Warsztaty „Nowoczesne technologie w energetyce”,

- w trakcie Lubelskich Targów Energetycznych ENERGETICS PTPiREE zorganizowało Forum Dystrybutorów Energii „Niezawodność dostaw energii elektrycznej w Polsce”.

Strony internetowe Towarzystwa

W 2015 r. istotnie zmodyfikowano, unowocześniono i uatrakcyjniono strony internetowe Towarzystwa. Największa zmiana objęła podstawową witrynę internetową ptpiree.pl, poprzez nadanie jej formy, treści, grafiki i funkcji odpowiadających aktualnym trendom i potrzebom. Strona www.ptpiree.pl zawiera informacje na temat działalności Towarzystwa oraz dane opisujące polską elektroenergetykę w języku polskim oraz języku angielskim.

Prowadzone są także inne serwisy internetowe, dedykowane wybranym obszarom działalności Towarzystwa. W 2015 r. funkcjonowały w szczególności następujące:

- www.MojaEnergia.pl – portal edukacyjny poświęcony problematyce inteligentnych sieci elektroenergetycznych
- www.zenergiadzialalepiej.pl – portal informacyjno-edukacyjny dotyczący sektora przesyłu i dystrybucji energii elektrycznej i roli OSD/OSP
- www.funduszedlaenergetyki.pl - portal poświęcony funduszom Unii Europejskiej na rozwój sektora energetycznego, stanowiący obszerny zasób informacji, danych i opracowań poświęconych funduszom dla energetyki
- www.cswi.ptpiree.pl – portal zawierający informacje na temat stanu prac nad Centralnym Systemem Wymiany Informacji (CSWI).

W chwili obecnej PTPiREE jest właścicielem 20 domen internetowych (bezpieczniejzpradem.com, bezpieczniejzpradem.eu, bezpieczniejzpradem.pl, e-elektryczna.pl, funduszedlaenergetyki.com, funduszedlaenergetyki.com.pl, funduszedlaenergetyki.eu, funduszedlaenergetyki.org.pl, funduszedlaenergetyki.pl, smart-metering.com.pl, smart-metering.pl, mojaenergia.com.pl, mojaenergia.pl, ptpiree.com.pl, ptpiree.pl, zenergiadzialalepiej.pl, typizator.pl, cswi.com.pl, cswi.eu, cswi.org.pl).

PTPiREE prowadzi także serwisy internetowe o ograniczonym dostępie, na których publikuje dokumenty wewnętrzne na potrzeby Zarządu PTPiREE.

Na potrzeby bieżących działań podejmowanych przez PTPiREE tworzone są czasowo dostępne portale, publikujące aktualne informacje dotyczące konkretnych zagadnień – ich liczba, w zależności od intensywności działań PTPiREE, waha się od kilku do kilkunastu. W tej chwili są to np. portale poświęcone wydarzeniom organizowanym przez PTPiREE:

- stacje.ptpiree.pl – na portalu dostępne są informacje dotyczące VI Konferencji Naukowo-Technicznej Stacje elektroenergetyczne WN/SN i SN/nn, która odbędzie się w dniach 14-15 czerwca 2016 r. w Wiśle,
- siwe.ptpiree.pl – portal poświęcony XV edycji Konferencji Systemy Informatyczne w Energetyce SIWE'16, która odbędzie się w dniach 29 listopada – 2 grudnia 2016 r. w Wiśle.

Działalność Biura Operatora łączności radiowej

Prace Zespołu PTPiREE ds. TETRY

Specjaliści Biura Operatora brali udział w pracach Zespołu ds. TETRY działającego w ramach Rady Dyrektorów ds. Planowania i Rozwoju. W roku 2015 odbyły się dwa spotkania Zespołu.

W kwietniu 2015 ostatecznie przyjęto, przekazano OSD i OSP oraz rozliczono „Opracowanie jednolitego planu numeracyjnego dla radiowego systemu łączności dyspozytorskiej standardu TETRA”. Dokument był opracowywany przez firmę ITTI z Poznania, a za nadzór i ostateczny odbiór było odpowiedzialne PTPiREE przy współudziale oddelegowanych członków Zespołu, których merytoryczne uwagi zostały uwzględnione w wersji końcowej.

Zakłada się, że opracowany jednolity plan będzie wdrażany przez wszystkich inwestorów i znacznie ułatwi ewentualne współdziałanie sieci radiowych elektroenergetycznych spółek sieciowych w przyszłości.

Rozważano także wykonanie „Instrukcji budowy i eksploatacji obiektów radiokomunikacyjnych systemu TETRA”. Przyjęto niezbędny zakres zagadnień, jakie powinny być zawarte w *Instrukcji*, powierzając jednocześnie specjalistom z PTPiREE wskazanie wykonawcy i ostateczne negocjacje cenowe. Zespół ds. Tetry zwrócił się z wnioskiem do Rady Dyrektorów ds. Planowania i Rozwoju o rekomendowanie Zarządowi PTPiREE podjęcia decyzji o przyjęciu *Instrukcji* do realizacji i solidarnym sfinansowaniu tego opracowania przez OSD i OSP.

Jednak na spotkaniu Zarządu PTPiREE w dniu 17.09.2015 r. propozycja Zespołu dotycząca zlecenia opracowania *Instrukcji* wybranym wykonawcom nie uzyskała akceptacji i realizacja zadania została wstrzymana.

Rezerwacje częstotliwości i pozwolenia radiowe dla obiektów systemu analogowego i cyfrowego

PTPiREE konsekwentnie dąży do realizacji modernizacji systemu łączności zgodnie z zaakceptowanym w 2006 roku przez UKE harmonogramem cyfryzacji sieci łączności radiowej elektroenergetyki.

Na wniosek spółki Tauron Dystrybucja SA uruchomione zostały procedury uzyskania pozwoleń radiowych dla 21 stacji bazowych cyfrowego systemu łączności trunkingowej TETRA, których budowa ruszyła na obszarze działania Tauron o/Bielsko-Biała. Z powodu kolizji kanałów radiowych nowo budowanej cyfrowej sieci radiowej z częstotliwościami preferencyjnymi strony czeskiej, zaszła konieczność przeprojektowania sieci dla sześciu obiektów zlokalizowanych w strefie przygranicznej RP. Z udziałem współpracującej firmy projektowej dokonano niezbędnych zmian w projekcie propagacyjnym i przydzielono nowe kanały radiowe dla spornych obiektów. Ostatecznie do końca 2015 r. dla wszystkich stacji ujętych we wnioskach uzyskano potrzebne pozwolenia.

Zagospodarowanie i rozdzielenie zakupionych na potrzeby systemu TETRA 33 kanałów radiowych oraz przeprowadzenie procesu przekształcania posiadanych 50 kanałów analogowych na potrzeby systemu cyfrowego oraz ich migracja do nowego systemu TETRA pozostaje dla PTPiREE, będącego operatorem sieci radiowej elektroenergetyki, priorytetowym zadaniem, które wymaga dopasowywania projektów propagacyjnych poszczególnych spółek dystrybucyjnych oraz koordynacji prowadzonych prac.

Ponieważ sukcesywnie wygasają pozwolenia radiowe na użytkowany jeszcze sprzęt analogowy (obejmujące lata 2015 – 2019), w 2015 roku PTPiREE uruchomiło 15 procedur o wydanie pozwoleń radiowych dla 108 stacji bazowych systemu Digicom-7 pracujących na terenie działania Operatorów

SD. Trudno jednak zakładać, że system analogowy będzie w pełni użytkowany do 2019 roku, tym bardziej, że należy się liczyć z koniecznością stopniowego zwalniania zajmowanych kanałów na potrzeby systemu TETRA.

W grudniu 2015 r. PTPiREE złożyło wniosek o przedłużenie na okres kolejnych 15 lat rezerwacji na 33 kanały TETRA, gdyż ważność dotychczasowej upływa 30 czerwca 2016 r. Zgodnie z informacjami uzyskanymi z UKE, dla sektora elektroenergetyki zachowana będzie bezprzetargowa formuła uzyskania kolejnej rezerwacji, jednak należy liczyć się z koniecznością poniesienia opłaty z tego tytułu w wysokości określonej przez biegłego powołanego przez Urząd.

Działalność szkoleniowa

W ramach działalności szkoleniowej realizowane były w szczególności zadania wyznaczone przez Zarząd Towarzystwa, Rady Dyrektorów oraz zgłaszane bezpośrednio do Biura PTPiREE przez poszczególne przedsiębiorstwa będące członkami PTPiREE.

Od początku swej działalności Biuro PTPiREE prowadzi intensywne działania w zakresie organizacji konferencji, seminariów i szkoleń, których celem jest:

- pomoc przy rozwiązywaniu bieżących problemów sektora,
- dążenie do optymalizacji i racjonalnego wykorzystania sieci i urządzeń służących do przesyłu i rozdziału energii elektrycznej,
- inicjowanie, propagowanie i wykorzystywanie postępu technicznego i organizacyjnego w przesyśle, rozdziale i obrocie energią elektryczną,
- poprawianie jakości obsługi odbiorców,
- integracja sektora.

Wiele z organizowanych szkoleń i konferencji prezentuje wyniki prac Komisji i Zespołów powołanych w ramach Rad Dyrektorów. Dotyczy to zwłaszcza zespołów technicznych (szkolenia z zakresu badań odbiorczych transformatorów, izolatorów kompozytowych i ceramicznych, kabli elektroenergetycznych, projektowania linii oraz stacji elektroenergetycznych) oraz prac z zakresu szeroko rozumianego prawa (ustawa Prawo energetyczne wraz z aktami wykonawczymi, , ustawa o OZE, ustawa Prawo budowlane i inne).

Głównym adresatem szkoleń organizowanych przez PTPiREE są pracownicy przedsiębiorstw energetycznych, choć do udziału w konferencjach i szkoleniach zapraszani są również przedstawiciele firm działających na szeroko pojętym rynku elektroenergetycznym – w tym także dostawcy urządzeń i usług dla energetyki zawodowej. Ma to duże znaczenie dla tworzonych przez nich coraz to bardziej odpowiadających potrzebom energetyki produktów.

W ramach tej działalności organizowane są imprezy o charakterze konferencyjnym, seminaryjnym i szkoleniowym, dotyczące wszystkich obszarów tematycznych definiowanych potrzebami członków PTPiREE, a także określonych przez Zarząd Towarzystwa.

W trakcie przygotowywania tych imprez, rzeczą priorytetową jest przygotowanie szczegółowego programu merytorycznego. Następuje to w konsultacji ze specjalistami z przedsiębiorstw energetycznych, a także reprezentantami instytucji naukowo-badawczych.

Wykładowcami na szkoleniach realizowanych przez PTPiREE są w znakomitej większości osoby współpracujące z przedsiębiorstwami energetycznymi lub będące ich pracownikami. Coraz więcej szkoleń prowadzi lub wspierają merytorycznie także pracownicy Biura PTPiREE.

W ramach działań zespołu przygotowującego konferencję czy szkolenie, przy udziale Biura Towarzystwa, podejmowane są działania mające na celu opracowanie i wydanie drukiem materiałów konferencyjnych. Materiały te są dostarczane uczestnikom w dniu rozpoczęcia imprezy. Coraz częściej także, bezpośrednio po zakończeniu konferencji, materiały konferencyjne, zdjęcia z imprezy oraz udostępnione przez prelegentów referaty udostępniane są także w postaci elektronicznej, za pośrednictwem dedykowanych konkretnej imprezie kont ftp.

Sesjom merytorycznym towarzyszą też często sesje komercyjne. Do udziału w nich zapraszane są firmy i instytucje, których działalność ściśle związana jest z tematem imprezy, a których wystąpienia,

z jednej strony uatrakcyjniamy formułę konferencji, a z drugiej zapewniamy wymianę poglądów pomiędzy firmami oferującymi produkty dla energetyki i ich użytkownikami, a także umożliwiamy obniżenie kosztów udziału w Konferencji członków Towarzystwa.

W ramach działań szkoleniowych w roku 2015 zorganizowano następujące wydarzenia:

1. Szkolenie „Kryteria przyłączania OZE do sieci elektroenergetycznych niskich i średnich napięć”, 19-20.02.2015 r., Łódź
2. Szkolenie „Wpływ ustawy o odnawialnych źródłach energii na działalność Operatorów Systemów Elektroenergetycznych”, 04-05.03.2015 r., Łódź
3. Szkolenie: „Badania specjalistyczne transformatorów”, 11-12.03.2015 r., Łódź
4. Szkolenie „Materiałowa, konstrukcyjna, projektowa i eksploatacyjna problematyka współczesnych elektroenergetycznych linii napowietrznych”, 25-26.03.2015 r., Siewierz
5. Szkolenie „Inwestycje liniowe ze szczególnym uwzględnieniem wycinki drzew i krzewów w pasach linii energetycznych”, 16.04.2015 r., Warszawa
6. Cykl 4 dedykowanych dla TAURON Dystrybucja S.A. szkoleń „Wpływ ustawy o odnawialnych źródłach energii na działalność OSD”, 16, 23, 24, 29.04.2015 r.
7. X Konferencja „Oświetlenie drogowe - sposoby zarządzania systemami oświetlenia na terenie kraju”, 5-6 maja 2015 r., Wisła
8. Międzynarodowa Konferencja TRANSFORMATOR, 12-14.05.2015 r., Gdańsk
9. V Konferencja „Przyłączanie i współpraca OZE z systemem elektroenergetycznym”, 19-20 maja 2015 r., Warszawa
10. Seminarium „Sieci energetyczne – nowa regulacja”, Targi EXPOPOWER 2015, 28.05.2015 r., Poznań
11. VI Konferencja „Jakość energii elektrycznej w sieciach elektroenergetycznych w Polsce oraz efektywność energetyczna”, 9-10.06.2015 r., Białka Tatrzańska
12. XVIII Konferencja „PR i Marketing w energetyce”, 17-18.06.2015 r., Rawa Mazowiecka
13. Warsztaty „Nowoczesne technologie w energetyce”, Targi ENERGETAB, 15.09.2015, Bielsko-Biała
14. Gala 25-lecia PTPiREE, 7.10.2015 r., Warszawa
15. VI Konferencja „Elektroenergetyczne linie napowietrzne”, 13-14.10.2015 r., Wisła
16. Ogólnopolskie Spotkanie Przedstawicieli Transportu OSD, 8-9.10.2015 r., Głuchołazy
17. Seminarium techniczne „BHP i Ochrona Środowiska w energetyce”, 13-14.10.2015 r.
18. Forum Dystrybutorów Energii „Niezawodność dostaw energii elektrycznej w Polsce”, Targi ENERGETICS, 17.11.2015 r., Lublin
19. XIV Konferencja „Systemy informatyczne w energetyce SIwE”, 24-27.11.2015 r., Wisła
20. X Konferencja Naukowo-Techniczna „Elektroenergetyczne linie kablowe. Stan obecny, nowe techniki”, 2-3.12.2015 r., Kołobrzeg

Zorganizowano także udział PTPiREE jako wystawcy w dwóch najważniejszych imprezach targowych dotyczących elektroenergetyki:

21. Międzynarodowe Targi Energetyki EXPOPOWER 2015: 26-28.05.2015 r., Poznań
22. Międzynarodowe Energetyczne Targi Bielskie „ENERGETAB 2015”: 15-17.09. 2015 r., Bielsko-Biała

Nie obrazuje to oczywiście całości działań tego obszaru. W roku 2015 przygotowano od strony technicznej obrady XXIII Zgromadzenia Krajowego Polskiego Towarzystwa Przesyłu i Rozdziału Energii

Elektrycznej. Zrealizowano także od strony technicznej ok. 150 spotkań Rad Dyrektorów oraz powołanych w ich ramach zespołów i komisji.

PTPIREE jest wpisane do Rejestru Instytucji Szkoleniowych pod numerem 2.30/00129/2009.

Działalność wydawnicza

PTPiREE prowadzi bardzo szeroko rozumianą działalność wydawniczą. Należy do niej opracowywanie w ramach działalności poszczególnych obszarów tematycznych materiałów, przygotowywanie ich do druku, nadzór nad procesem wydawniczym oraz kolportaż.

Większość materiałów związana jest tematycznie z obszarami działania Towarzystwa, głównie z obszarem zagadnień techniki i rozwoju oraz obszarem zagadnień ekonomicznych i prawnych. Są one w dużej części efektem prac prowadzonych w ramach Rad Dyrektorów oraz działających w ich ramach Zespołach i Komisjach. Kolportaż wydawnictw Towarzystwa odbywa się wyłącznie w formie wysyłkowej lub w formie zakupu bezpośrednio w Biurze Towarzystwa. Pełen wykaz wydawnictw prezentowany jest na stronach [www PTPiREE](http://www.PTPiREE), oraz na imprezach organizowanych przez Towarzystwo. O wszystkich nowościach wydawniczych informowani są na bieżąco wszyscy członkowie Towarzystwa.

Z uwagi na to, że większość wydawnictw przygotowywanych przez PTPiREE powstaje z inicjatywy jego członków, pozostają oni ich głównym odbiorcą. Drugim dużym odbiorcą są biura i pracownie projektowe, nabywające albumy typizacyjne, zobligowane do tego wymaganiami poszczególnych przedsiębiorstw energetycznych stosujących te rozwiązania. Po wydawnictwa te sięgają także indywidualni odbiorcy, chcący zapoznać się z konkretnymi tematami w nich omawianymi.

Najważniejszą publikacją PTPiREE jest, wydawany nieprzerwanie od 24 lat, Biuletyn Branżowy „Energia Elektryczna” (do 2006 roku Biuletyn Informacyjny Polskiego Towarzystwa Przesyłu i Rozdziału Energii Elektrycznej „Energia Elektryczna, Klient, Dystrybucja, Przesył”). Prezentowana w nim jest problematyka elektroenergetyczna, zarówno z zakresu zarządzania, ekonomii, obsługi klientów, jak i techniki. Średni nakład Biuletynu w 2015 roku to 1000 egzemplarzy.

W chwili obecnej PTPiREE posiada łącznie w swej ofercie wydawniczej:

- Biuletyn Branżowy „Energia Elektryczna”,
- 25 albumów typizacyjnych (łącznie 96 tomów), dotyczących linii średniego i niskiego napięcia - podlegają one cyklicznej aktualizacji,
- 14 publikacji książkowych,
- 25 instrukcji, w tym m.in. zestaw 18 instrukcji eksploatacyjnych,
- 5 filmów (Niebezpieczne zabawy cz. I, Niebezpieczne zabawy cz. II, Prace pod napięciem w sieciach napowietrznych do 1 kV, Prace pod napięciem w sieciach napowietrznych 15 i 20 kV i zrealizowany w ramach akcji „Bezpieczniej z prądem” krótkometrażowy animowany film dla dzieci),
- Kilkaset materiałów szkoleniowych przygotowanych na seminaria i konferencje organizowane przez PTPiREE.

Nie są to oczywiście wszystkie wydawnictwa przygotowywane i wydawane przez Towarzystwo. Na potrzeby szkoleń organizowanych w ramach Towarzystwa przygotowywane są na bieżąco materiały szkoleniowe, a także jako uzupełnienie działalności: wydawnictwa okolicznościowe, kalendarze.

PTPiREE jest zarejestrowane w krajowym systemie ISBN jako wydawca wydawnictw zwartych pod numerem 925667.

Współpraca z innymi organizacjami branżowymi

- **w ramach Polskiego Komitetu Energii Elektrycznej**

PTPiREE współpracowało z PKEE podczas opiniowania projektów aktów prawnych (w szczególności ustawy o OZE) i wzajemnego wsparcia w tym zakresie, a także poprzez udział przedstawiciela PTPiREE w pracach zespołu ds. pomocy publicznej. Do głównych zadań postawionych przed Zespołem należy przede wszystkim wypracowanie wspólnych i kompleksowych stanowisk sektora elektroenergetycznego odnośnie do tworzonych instrumentów wsparcia z środków publicznych, które muszą być systemowo spójne zarówno z już funkcjonującymi formami pomocy publicznej, jak i tymi planowanymi w przyszłości.

- **z Polskim Towarzystwem Certyfikacji Energii**

Stowarzyszenie zostało założone dla podejmowania działań na rzecz zrównoważonego rozwoju energetycznego, w tym optymalnego rozwoju odnawialnych źródeł energii, skojarzonego wytwarzania energii elektrycznej i ciepła oraz zwiększania efektywności energetycznej w Polsce z wykorzystaniem systemów certyfikacji. Współpraca w roku 2015 polegała na wymianie poglądów na tematy dotyczące dystrybucji, a związane z przyłączaniem źródeł wytwórczych wykorzystujących energię odnawialną i wsparciu postulatów PTPiREE. Ścisła współpraca z PTCE umożliwiła wypracowanie stanowisk zbieżnych z podglądami PTPiREE w sprawie nowych aktów prawnych dotyczących OZE, które to opinie wspierały stanowisko PTPiREE.

- **z Izbą Gospodarczą Gazownictwa**

Przedstawiciele IGG brali udział we wspólnych pracach kierowanego przez PTPiREE Zespołu ekspertów przy MG, którego celem było wypracowanie nowelizacji rozporządzenia MGPIPS z dnia 28 kwietnia 2003 r. w sprawie szczegółowych zasad posiadania kwalifikacji przez osoby zajmujące się eksploatacją urządzeń, instalacji i sieci oraz ustawy Prawo energetyczne w zakresie kwalifikacji. Współpracowano także przy opiniowaniu projektu rozporządzenia MG w sprawie rodzajów przyrządów pomiarowych podlegających prawnej kontroli metrologicznej oraz zakresu tej kontroli.

- **z CIGRE**

W ramach współpracy z CIGRE Towarzystwo, podobnie jak w latach poprzednich, koordynowało bieżącą korespondencję oraz przekazywało informacje dotyczące prowadzonych prac.

- **z Polskim Komitetem Światowej Rady Energetycznej**

Opracowano wkład merytoryczny dotyczący doświadczeń oraz planów OSD w zakresie wdrażania idei i technologii związanej z sieciami inteligentnymi. Materiał ma być częścią opracowania pod redakcją Polskiego Komitetu Światowej Rady Energetycznej. Przygotowany materiał dotyczy nie tylko inteligentnych liczników, ale przede wszystkim koncepcji funkcjonowania całości, technologicznie i rynkowo oraz potencjalnych korzyści dla odbiorcy energii elektrycznej. Publikacja materiału jest planowana w pierwszym kwartale 2016 roku.

- **z CIRED**

W ramach współpracy PTPiREE jako członek stowarzyszony (uczestniczący w stowarzyszeniu nieodpłatnie) otrzymuje informacje na temat działań realizowanych przez CIRED, w szczególności szkoleń i seminariów. Przedstawiciele Polski wzięli udział w 2015 r. w międzynarodowej konferencji

dystrybutorów energii, która jest miejscem wymiany poglądów i doświadczeń na tematy dystrybucyjne.

- **ze Stowarzyszeniem Elektryków Polskich**

Przedstawiciele SEP brali udział we wspólnych pracach kierowanego przez PTPiREE Zespołu ekspertów przy MG, którego celem było wypracowanie nowelizacji rozporządzenia MGPIPS z dnia 28 kwietnia 2003r. w sprawie szczegółowych zasad posiadania kwalifikacji przez osoby zajmujące się eksploatacją urządzeń, instalacji i sieci oraz ustawy PE w zakresie kwalifikacji.

- **z Towarzystwem Obrotu Energią**

Na spotkaniach indywidualnych oraz organizowanych przez URE omawiano kwestie związane z wdrożeniem CSWI, generalnymi umowa kompleksowymi, obsługą procesu zmiany sprzedawcy, a także praktyką stosowania przepisów ustawy o OZE.

- **z Towarzystwem Gospodarczym Polskie Elektrownie**

Przedstawiciele TGPE brali udział we wspólnych pracach kierowanego przez PTPiREE Zespołu ekspertów przy MG, którego celem było wypracowanie nowelizacji rozporządzenia MGPIPS z dnia 28 kwietnia 2003 r. w sprawie szczegółowych zasad posiadania kwalifikacji przez osoby zajmujące się eksploatacją urządzeń, instalacji i sieci oraz ustawy PE w zakresie kwalifikacji.

- **z Polskim Towarzystwem Elektrociepłowni Zawodowych**

Przedstawiciele PTEZ brali udział we wspólnych pracach kierowanego przez PTPiREE Zespołu ekspertów przy MG, którego celem było wypracowanie nowelizacji rozporządzenia MGPIPS z dnia 28 kwietnia 2003r. w sprawie szczegółowych zasad posiadania kwalifikacji przez osoby zajmujące się eksploatacją urządzeń, instalacji i sieci oraz ustawy PE w zakresie kwalifikacji.

Działalność pomocowa

W roku sprawozdawczym do PTPiREE nie wpłynęły wnioski o udzielenie wsparcia materialnego.